

ภาคผนวก

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ก
หนังสือผลการพิจารณารับรองจริยธรรมในมนุษย์

Prince of Songkhla University
Pattani Campus

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน กองบริหารวิชาการและวิจัยวิทยาเขตปัตตานี โทร. ๕๑๗๙

ที่ มอ ๒๐๑.๓/๖๔ - ๑๙๐๗

วันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

เรื่อง ผลการพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

เรียน นายอับดุลลาเต๊ะ สาและ

ตามที่ท่านได้ยื่นเอกสารเพื่อขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เรื่อง “ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟที่เหมาะสมในบริบทประเทศไทยขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (Study of Developing the Model of Helping and Establishing Appropriate Muslim Identity for Muallufs in Thai Context by Muslim Organizations in the Southern Border Provinces)” (เลขที่โครงการ REC Number: psu.pn.๒-๐๙๘/๖๔) นั้น

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์สุขภาพ ประจำวิทยาเขตปัตตานี ได้พิจารณาแล้ว มีมติรับรองโครงการวิจัยของท่าน แบบเร่งรัด และขอส่งหนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนทิรา ลีลาเกรียงศักดิ์)
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ วิทยาเขตปัตตานี

สำเนาเรียน คณบดีคณะวิทยาการอิสลาม

AF/20-04-v.01.0

Certificate of Approval
The Research Ethics Committee for Humanities, Social Science and Education
Prince of Songkla University, Pattani Campus

REC Number : psu.pn.2-098/64

ชื่อโครงการ : ศึกษาการพัฒนารูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟที่เหมาะสมในบริบท
ประเทศไทยขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

Project titled : Study of Developing the Model of Helping and Establishing Appropriate Muslim
Identity for Muallufs in Thai Context by Muslim Organizations in the Southern
Border Provinces

ชื่อหัวหน้าโครงการวิจัย : นายอับดุลลียะลาเต๊ะ สาและ

Principle Investigator : Mr. Abdullateh Saleah

หน่วยงานที่สังกัด : คณะวิทยาการอิสลาม

Affiliation of PI : Faculty of Islamic Science

co-investigators : -

Review Method : Exemption

Documents acceptances :

1. Submission Form
2. Self-Assessment Form
3. Informed consent from
4. Research Project
5. Research tool

have been reviewed by the Human Research Ethics Committee in full
compliance with the Declaration of Helsinki and the Belmont Report.

.....
Asst. Prof. Najmee Madmarn
Chairman of Human Research Ethics Committee

Date of approval : 12 November 2021

Date of exemption : 11 November 2022

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์

ที่ อว 68205/ว ๗๔๑

คณะวิทยาการอิสลาม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรูสะมิแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

8 มิถุนายน 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามประกอบการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วยนายอับดุลลียะลาเต๊ะ สาและ รหัสนักศึกษา 6220430010 นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรี
บัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ศึกษาการพัฒนารูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแกมุสลิม
ที่เหมาะสมในบริบทประเทศไทยขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อับดุลรอญิง สือแต
เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ นักศึกษาจะต้องเก็บข้อมูลจากท่านโดยการสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถาม
จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดให้ข้อมูลในครั้งนี เพื่อใช้ประกอบเป็นข้อมูลในการวิจัยซึ่งจะเป็น
ประโยชน์ต่อการเสริมสร้างองค์ความรู้ทางการศึกษาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มูหัมมัดรอฟลี แวหะมะ)

คณบดีคณะวิทยาการอิสลาม

สำนักงานบริหารคณะ งานบัณฑิตศึกษา

โทรศัพท์ 073 331 305 ต่อ 2259, มือถือ 088 7621065

โทรสาร 073 348 726

E-mail: abd.lateh@hotmail.com

ที่ อว 68205/1293

คณะวิทยาการอิสลาม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรูสะมิแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

31 ตุลาคม 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ใช้สถานที่

เรียน ประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี

ด้วยนายอับดุลลาเต๊ะ สาและ รหัสนักศึกษา 6220430010 นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ศึกษาการพัฒนารูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟที่เหมาะสมในบริบทประเทศไทยขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อับดุลรอญี สือแต เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งนักศึกษาอยู่ระหว่างการเก็บข้อมูลวิจัย และมีความประสงค์จะจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำข้อเสนอแนะจากการจัดประชุมในครั้งนี้ มาปรับปรุงรูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการนี้ คณะวิทยาการอิสลาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ใช้สถานที่จากหน่วยงานของท่าน จัดการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ในวันพุธ ที่ 2 พฤศจิกายน 2565 เวลา 09.00-12.00 น. ณ ห้องประชุมชั้น 3 สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี โดยนักศึกษารายดังกล่าวเป็นผู้ประสานงานโดยตรง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มูหัมมัดรอฟลี แวหะมะ)

คณบดีคณะวิทยาการอิสลาม

สำนักงานบริหารคณะ งานบัณฑิตศึกษา

โทรศัพท์ 073 331 305 ต่อ 2259, มือถือ 088 7621065

โทรสาร 073 348 726

E-mail: abd.lateh@hotmail.com

ที่ อว 68205/ว 1291

คณะวิทยาการอิสลาม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรู่สมิแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

31 ตุลาคม 2565

เรื่อง ขอเชิญประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็น

เรียน

ด้วยนายอับดุลลาเต๊ะ สาและ รหัสนักศึกษา 6220430010 นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ศึกษาการพัฒนารูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟที่เหมาะสมในบริบทประเทศไทยขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อับดุลรอญี สือเต เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ นักศึกษาจะต้องเก็บข้อมูลจากท่าน โดยขอเชิญท่านเข้าร่วมประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ในวันพุธ ที่ 2 พฤศจิกายน 2565 เวลา 09.00 – 12.00 น. ณ ห้องประชุมชั้น 3 สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี เพื่อนำข้อเสนอแนะจากการจัดประชุมในครั้งนี้ มาปรับปรุงรูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยนักศึกษารายดังกล่าวเป็น ผู้ประสานงานโดยตรง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และขอเชิญท่านเข้าร่วมประชุมตามกำหนดการดังกล่าวข้างต้น
จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มุหัมมัดรอฟลี แวหะมะ)

คณบดีคณะวิทยาการอิสลาม

สำนักงานบริหารคณะ งานบัณฑิตศึกษา

โทรศัพท์ 073 331 305 ต่อ 2259, มือถือ 088 7621065

โทรสาร 073 348 726

E-mail: abd.lateh@hotmail.com

ภาคผนวก ค
รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

Prince of Songkla University
Pattani Campus

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.อานิส พัฒนปรีชาวงศ์

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถาบันอิสลามศึกษา

สถานที่ทำงาน สถาบันอิสลามและอาหรับศึกษา มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิสมาแอ กาเต๊ะ

ตำแหน่ง ประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา

สถานที่ทำงาน คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิสมาอีล ราโอบ

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

สถานที่ทำงาน สำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ง
แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

Prince of Songkhla University
Pattani Campus

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง การพัฒนารูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟที่เหมาะสม ในบริบทประเทศไทยขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

คำชี้แจง

1.แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ใช้ในการสัมภาษณ์องค์กรมุสลิมที่ให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุอัลลัฟ องค์กรละ 2 คน ประกอบด้วย ประธานองค์กร และหัวหน้าฝ่ายมุอัลลัฟ

2.แบบสัมภาษณ์สภาพและบริบทขององค์กรมุสลิมที่ให้ความช่วยเหลือและการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุอัลลัฟในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย และรูปแบบขององค์กรมุสลิมในการให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุอัลลัฟในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและบริบทขององค์กรมุสลิมที่ให้ความช่วยเหลือและการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุอัลลัฟในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย และรูปแบบขององค์กรมุสลิมในการให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุอัลลัฟในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

- 1.1 ชื่อ-สกุล
- 1.2 อายุ
- 1.3 เพศ
- 1.4 สังกัดหน่วยงาน/มูลนิธิ.....
- 1.5 ตำแหน่ง/หน้าที่/บทบาททางสังคม.....
- 1.6 ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ สถานที่
- เลขที่..... หมู่ที่ ตำบลอำเภอ..... จังหวัด.....
- โทรศัพท์..... E-mail
- 1.7 สถานที่ให้สัมภาษณ์.....
- 1.8 วัน/เดือน/ปีที่ให้สัมภาษณ์.....
- 1.9 ประสบการณ์ทำงาน.....ปี

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและบริบทขององค์กรมุสลิมที่ให้ความช่วยเหลือและการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุอัลลัฟในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย และรูปแบบขององค์กรมุสลิมในการให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุอัลลัฟในจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.1 ประเด็นสัมภาษณ์สภาพและบริบทขององค์กรมุสลิมที่ให้ความช่วยเหลือและการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุอัลลัฟในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย

1.ประวัติการก่อตั้งองค์กรที่ให้ความช่วยเหลือมุอัลลัฟของท่านตามบริบทประเทศไทยอย่างไร

.....

.....

2.บริบทขององค์กรของท่านในการให้ความช่วยเหลือมุอัลลัฟในประเทศไทย เป็นอย่างไร

.....

.....

3.องค์กรของท่านมีโครงสร้างการดำเนินงานในการให้ความช่วยเหลือและการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุอัลลัฟให้เหมาะสมกับบริบทพื้นที่อย่างไร

.....

.....

4.องค์กรของท่านมีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือแก่มุอัลลัฟในด้านใดบ้าง อย่างไร

.....

.....

5.องค์กรของท่านได้ให้การเรียนรู้อิสลามของมุอัลลัฟด้านหลักการศรัทธา หลักการปฏิบัติ และหลักจริยธรรม อย่างไร

.....

.....

6.อัตลักษณ์มุสลิมของมุอัลลัฟในบริบทองค์กรของท่านควรเป็นอย่างไร

.....

.....

7.ท่านคิดว่าอิทธิพลจากการศึกษาทำให้เกิดอัตลักษณ์มุสลิมของมุอัลลัฟอย่างไร

.....

.....

8. โครงสร้างทางสังคมมุสลิมในบริบทขององค์กรของท่านทำให้เกิดอัตลักษณ์มุสลิมของมุอัลลัฟอย่างไร

.....

.....

9. โครงสร้างของครอบครัวมุสลิมในบริบทขององค์กรของท่านทำให้เกิดอัตลักษณ์มุสลิมของมุอัลลัฟอย่างไร

.....

.....

10. องค์กรของท่านมีบทบาทหน้าที่ทำให้เกิดอัตลักษณ์มุสลิมของมุอัลลัฟอย่างไร

.....

.....

11. องค์กรของท่านมีสภาพปัญหาการให้ความช่วยเหลือมุอัลลัฟหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

12. องค์กรของท่านมีแนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือมุอัลลัฟอย่างไร

.....

.....

13. ในบริบทขององค์กรของท่านได้ให้ความช่วยเหลือสตรีและเด็กมุอัลลัฟอย่างไร

.....

.....

14. สร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟขององค์กรเป็นอย่างไร

.....

.....

15. ตามบริบทองค์กร ท่านมีความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือมุอัลลัฟอย่างไร

.....

.....

2.2 รูปแบบขององค์กรมุสลิมในการให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุอัลลัฟในจังหวัดชายแดนภาคใต้

1. องค์กรจัดทำข้อมูลด้านการให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุอัลลัฟอย่างไร

.....

.....

2. องค์กรได้นำหลักการศาสนาอิสลามมาใช้ในการให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุอัลลัฟอย่างไร

.....

.....

3. องค์กรของท่านได้ให้คำปรึกษา ประสานงาน กำกับ และติดตาม ให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุอัลลัฟอย่างไร

.....

.....

4. องค์กรของท่านดูแลรับผิดชอบต่อมุอัลลัฟ และมีแผนในการพัฒนามุอัลลัฟอย่างไร

.....

.....

5. องค์กรของท่านได้สร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุอัลลัฟอย่างไร

.....

.....

6. องค์กรของท่านได้ให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟผ่านช่องทางใดบ้าง อย่างไร

.....

.....

7. องค์กรของท่านได้ให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟด้านการละหมาดอย่างไร

.....

.....

8.องค์กรของท่านได้ให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟด้านการถือศีลอดอย่างไร

.....

.....

9.องค์กรของท่านได้ให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟด้านการจ่ายซะกาตอย่างไร

.....

.....

10.องค์กรของท่านได้ให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟด้านการส่งเสริมความดี ยับยั้งความชั่วอย่างไร

.....

.....

11.องค์กรของท่านได้ให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟด้านการแต่งกายอย่างไร

.....

.....

12.องค์กรของท่านได้ให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟด้านการรับประทานอาหาร อย่างไร

.....

.....

13.องค์กรของท่านได้ให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟด้านการใช้ภาษาอย่างไร

.....

.....

14.องค์กรของท่านได้ให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟด้านการทักทายอย่างไร

.....

.....

15.องค์กรของท่านได้ให้ความช่วยเหลือสตรีและเด็กมุฮัลล์ฟอย่างไร

.....

.....

16.องค์กรของท่านมีรูปแบบในการให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุฮัลล์ฟอย่างไร

.....

.....

17.ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบของการให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมุฮัลล์ฟในจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างไร

.....

.....

ลงชื่อ ผู้เก็บรวบรวมข้อมูล

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ภาคผนวก จ
เอกสารประกอบการประชุมเพื่อการรับฟังความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญและ
ผู้ทรงคุณวุฒิ

เอกสารประกอบการประชุมเพื่อการรับฟังความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ

การวิจัยเรื่อง

การพัฒนารูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟที่เหมาะสมในบริบท
ประเทศไทยขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

The Development of a Model to Help and Create a Muslim Identity
for Mu'allaf that is Appropriate in the Thai Context of
Muslim Organizations in Southern Border Provinces

โดย

นายอัब्ดุลย์ลาเต๊ะ สาและ

นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาอิสลามศึกษา

คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อับดุลอนิง สือแต

งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

เค้าโครงวิจัย

1.1 ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

อัตลักษณ์มุสลิมเป็นสิ่งที่มียุทธศาสตร์มาจากศาสนาอิสลาม เกิดขึ้นมาจากความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน ประเพณี ประวัติศาสตร์ ความศรัทธาและการปฏิบัติศาสนกิจ ความสัมพันธ์ในสังคมและที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ อัตลักษณ์มุสลิมมีจุดกำเนิดมาจากช่วงแห่งการปกครองนครรัฐมะดีนะฮ์ของท่านนบี Muhammad ﷺ โดยใช้ระบบอิสลาม ซึ่งอัตลักษณ์มุสลิมสะท้อนออกมาจากที่มาสองแหล่ง ได้แก่ หลักคำสอนในศาสนาอิสลาม อันเป็นรากฐานของอัตลักษณ์ที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เช่น การแต่งกายโดยปกปิดส่วนที่พึงสงวนตามหลักการของศาสนาอิสลามหรือที่เรียกว่าเอาเราะฮ์ การรับประทานอาหารฮาลาล เป็นต้น และอีกแหล่งหนึ่งคือสภาพสังคมวัฒนธรรมอาหรับซึ่งเป็นอัตลักษณ์ที่มีลักษณะที่ศาสนาเปิดกว้างและยอมรับให้มีความหลากหลายบนพื้นฐานที่ไม่ขัดกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม อัตลักษณ์มุสลิมในยุคมะดีนะฮ์ที่มาจากศาสนาอิสลามนั้นเป็นอัตลักษณ์อิสลามบริสุทธิ์ที่ผสมผสานกับอัตลักษณ์แห่งวัฒนธรรมอาหรับ ซึ่งเป็นอัตลักษณ์แรกเริ่มของมุสลิม จุดหักเหที่ทำให้อัตลักษณ์มุสลิมเปลี่ยนแปลงไป คือการเดินทางออกจากคาบสมุทรอาระเบียไปยังดินแดนต่างๆ หลายยุคหลายสมัย ผ่านกิจกรรมการค้า การเผยแผ่ศาสนา การศึกษา และแสวงหาความรู้ การย้ายถิ่นไปยังดินแดนใหม่ เป็นต้น ซึ่งการเดินทางผ่านแต่ละสถานที่และช่วงเวลาได้ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านความคิดและอัตลักษณ์ จนกระทั่งการเข้าไปอยู่อาศัยหรือตั้งรกรากในสังคมอื่นที่มีวัฒนธรรม ภาษา ประเพณี วิถีชีวิต ตลอดจนความเชื่อทางศาสนาที่แตกต่างกัน ซึ่งการอยู่ร่วมกันในสังคมนั้นๆ เช่น ยุโรป อเมริกา เปอร์เซีย แอฟริกา อินเดีย จีน มลายู และไทย เป็นต้น (ฮาฟิซ สาและ, 2550: 203-204) Yūsuf al-Qaradāwī, 2001: 60) พยายามเชื่อมโยงศาสนกิจเข้ากับอัตลักษณ์และวิถีชุมชน โดยเขาถือว่าอัตลักษณ์สำคัญของสังคมมุสลิมอยู่ที่การดำรงอยู่ของภารกิจสามประการ คือ การละหมาดร่วมกัน (ญะมาอะฮ์) การจ่ายซากาต และการส่งเสริมความดีและยับยั้งความชั่ว

มูอัลลัฟเป็นคำที่ปรากฏในคัมภีร์อัลกุรอาน อัลกุรอานได้กล่าวว่า “คนที่มีหัวใจของเขาเหล่านั้นหรือหัวใจของสุ่เจ้าเอนเอียงมาสนใจอิสลาม” คนที่มีหัวใจเอนเอียงมาสนใจรับอิสลามมีสิทธิ์ได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนจากองค์กรที่สามารถดูแลบุคคลเหล่านี้ได้ การปฏิบัติตัวของมูอัลลัฟทั้งหลาย เมื่อเข้ารับอิสลามแล้วก็ทำตัวเหมือนมุสลิมโดยทั่ว ๆ ไป ผู้ได้รับฮิยาอะฮ์ (ทางนำ) จากพระเจ้าเป็นเจ้าให้ปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตสู่อิสลาม เรียกว่ามูอัลลัฟ คือผู้บริสุทธิ์ที่สังคมมุสลิมจะต้องดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด แม้แต่ซากาตของมุสลิมก็จำเป็นจะต้องมอบให้แก่เขา เมื่อเดินทางเข้าสู่อิสลามแล้วต้องมั่นคง ไม่เปลี่ยนแปลง (ชมรมผู้บริหารมัสยิดเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร, 2555: 5) มูอัลลัฟ คือบรรดาผู้ที่มีความต้องการในการทำให้หัวใจของพวกเขาเหล่านั้นเอนเอียงไปสู่อิสลาม หรือทำให้หัวใจของพวกเขาเหล่านั้นมั่นคงในอิสลามหรือด้วยการยุติการประสังครายต่อบรรดามุสลิม หรือมุ่งหวังประโยชน์ของพวกเขาในการปกป้องมุสลิม หรือช่วยเหลือมุสลิมให้มีชัยชนะเหนือศัตรูของพวกเขา เป็นต้น (Yūsuf al-Qaradāwī, 2006: 606)

ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ ปัตตานี ยะลาและนราธิวาส มีประชากรทั้งสิ้น 1,995,244 คน ซึ่งแยกเป็นจังหวัดปัตตานี 694,023 คน จังหวัดยะลา 518,139 คน และจังหวัดนราธิวาส 783,082 คน ส่วนใหญ่ร้อยละ 83 นับถือศาสนาอิสลาม ทำให้พื้นที่สามจังหวัดชายแดน

ภาคใต้มีเอกลักษณ์ทางสังคมและวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นๆ ของประเทศ (แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน 4 ปี (พ.ศ.2561-2564:6) ภาษาที่ปรากฏในการสื่อสารในสังคมปัจจุบัน คือ ภาษาไทย ภาษามลายูถิ่น (มลายูปัตตานี) และภาษามาลาเลย์ การกินอาหารจะมีข้อบัญญัติเรื่องอาหารในอัลกุรอาน โดยให้บริโภคจากสิ่งที่อนุมัติและสิ่งที่ดี ไม่บริโภคอย่างสุรุษสุร้าย และสิ่งที่ก่อให้เกิดโทษแก่ร่างกาย สติปัญญา (อุทิศ สังขรัตน์ และธเนศ ทวีบุรุษ, 2558:50) สำหรับพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบันมีผู้ที่ให้ความสนใจในศาสนาอิสลามและตัดสินใจยอมรับวิถีชีวิตแบบอิสลามมีจำนวนมากและเพิ่มขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการเข้ามาจะด้วยเหตุผลใดก็ตาม ทั้งหมดเป็นสิ่งที่ดี แต่ประการสำคัญเมื่อมีผู้เข้ารับอิสลาม องค์กรหรือหน่วยงานใดของมุสลิมที่มีบทบาทหน้าที่ในการรับผิดชอบให้มุสลิมได้รับความรู้ศาสนาอิสลามที่ถูกต้องตามหลักการของอัลกุรอานและอัซสุนนะฮ์ ซึ่งองค์กรมุสลิมที่มีในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมส่วนใหญ่จะให้ความช่วยเหลือเป็นช่วงๆ โดยไม่ปรากฏการให้ความช่วยเหลือที่เป็นรูปธรรมมากนัก และยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ องค์กรมุสลิมที่ให้ความช่วยเหลือมุสลิมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด มัสยิด มุลนิธิส่งเสริมจริยธรรมจังหวัดปัตตานี ชมรมมุสลิมมัสยิดกลางจังหวัดปัตตานี ศูนย์เด็กกำพร้า ผู้ยากไร้และมุสลิม ดารุลฟาลอ์ อำเภอบะนัง จังหวัดยะลา ชมรมมุสลิม อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา ศูนย์เรียนรู้อิสลามนรา จังหวัดนราธิวาส มุลนิธิอัลฟอรกอนเพื่อการศึกษาและสังคมสงเคราะห์ จังหวัดนราธิวาส เป็นต้น สำหรับการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมขององค์กรมุสลิม ได้แก่ การให้ความรู้เกี่ยวกับอิสลาม สื่อการเรียนการสอน จัดเลี้ยงอาหารให้กับมุสลิมที่ขาดแคลนและจ่ายชะกาตให้กับมุสลิมเหล่านั้น จากการศึกษาวิจัย พบว่า ปัญหาที่ส่งผลกระทบหลังจากเข้ารับอิสลามของมุสลิม คือ ปัญหาจากครอบครัว เพื่อน และการใช้ชีวิตในสังคม และการไม่ยอมรับจากมุสลิมเดิมบางคน ปัญหามุสลิมเปลี่ยนใจไปสู่อิสลามเดิมหลังจากเข้ารับอิสลาม ปัจจัยที่กลับไปสู่อิสลามเดิมมีหลายปัจจัยด้วยกัน เช่น ถ้าเขาเข้ารับอิสลามเพราะการแต่งงาน เมื่อชีวิตการแต่งงานเขาล้มเหลวจะเป็นเหตุผลอันหนึ่งที่ทำให้เขากลับไปสู่อิสลามเดิม แต่หากเข้ารับอิสลามเพราะความอยากรู้ ปัญหาการปรับเปลี่ยนเล็กน้อย เพราะมีการเตรียมความพร้อมในการเปลี่ยนแปลง เช่น การทำความเข้าใจกับครอบครัวเมื่อเปลี่ยนแล้ว ปัญหาอื่นจะน้อย แต่ถ้าไม่มีการเตรียมการที่ดีกับตัวเองและคนรอบข้างบางครั้งก็ไม่สามารถอดทนต่อการทดสอบนั้นได้ เพราะผลกระทบหรือบททดสอบหลายคนเจอไม่เหมือนกัน บางคนเจอกับครอบครัวพ่อแม่ไม่ยอมรับ บางคนเจอกับเพื่อนไม่ยอมรับก็ต้องออกจากกลุ่มหรือสังคมนั้นไป บางคนเจอกับหัวหน้าไม่ยอมรับก็ต้องออกจากงาน (ต่อเหล็บ โอราหมหลง, 2557: 121, 123, Nor fadzila Binti Abdul Shukor, 1999)

จากการประชุมเครือข่ายมุสลิมไทย ส่งเสริมและพัฒนาคุณเลิวิถีชีวิตของมุสลิมใหม่ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มุลนิธิอิสลามเพื่อการศรัทธาและพัฒนาสังคม ร่วมองค์กรเครือข่ายกว่า 20 องค์กร นำโดย ดร.มนัส นานา ประธานมูลนิธิฯ ได้เปิดการประชุมเครือข่ายมุสลิมไทย ครั้งที่ 2 ณ ห้องนานาชาติ ชั้น 1 ตึกคณะสังคม วิทยาลัยอิสลามเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อระดมความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ศึกษาปรากฏการณ์ผู้สนใจอิสลามในประเทศไทย วิถีชีวิตของมุสลิมใหม่ในปัจจุบัน การส่งเสริมและพัฒนามุสลิมใหม่ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ร่วมกำหนดยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนเครือข่าย การประชุมครั้งนี้ ทางมูลนิธิอิสลามเพื่อการศรัทธาฯ มีความคาดหวังให้การ

ขับเคลื่อนเผยแผ่ทำความเข้าใจอิสลามเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่มุสลิมใหม่ ให้อยู่ในสังคมและศาสนาได้อย่างอบอุ่น (M.Faozi, <https://tangnamnews.wordpress.com> สืบค้นเมื่อวันที่ 19/10/63)

ดังนั้นองค์กรมุสลิมและสังคมมุสลิมควรเปลี่ยนค่านิยมในเชิงลบต่อมูอัลลัฟและหันมาใส่ใจในการสร้างอัตลักษณ์มุสลิม สร้างความมั่นคงและเข้มแข็งแก่มูอัลลัฟ การให้ความช่วยเหลือการอบรมให้ความรู้เพื่อสร้างอัตลักษณ์มุสลิม เป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถหล่อหลอมให้มูอัลลัฟและครอบครัวของเขาสามารถดำเนินชีวิตในวิถีอิสลาม และสามารถหลอมรวมระหว่างมูอัลลัฟกับมุสลิมเดิมให้อยู่ในอ้อมกอดของญะมาอะฮ์เดียวกัน และอุคูวะฮ์ (ความเป็นพี่น้อง) เดียวกัน (อับดุลเลาะหฺนุสซุข, 2560: 6) จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มูอัลลัฟที่เหมาะสมในบริบทประเทศไทยขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการศึกษาความเป็นมาและโครงสร้างการบริหารจัดการขององค์กรมุสลิมในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทย รูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มูอัลลัฟและพัฒนาารูปแบบที่เหมาะสมในการให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มูอัลลัฟในบริบทของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้วยเหตุนี้องค์การมุสลิมจึงมีบทบาทสำคัญที่จะช่วยเหลือให้มูอัลลัฟได้เรียนรู้ถึงอัตลักษณ์มุสลิมได้เป็นอย่างดี

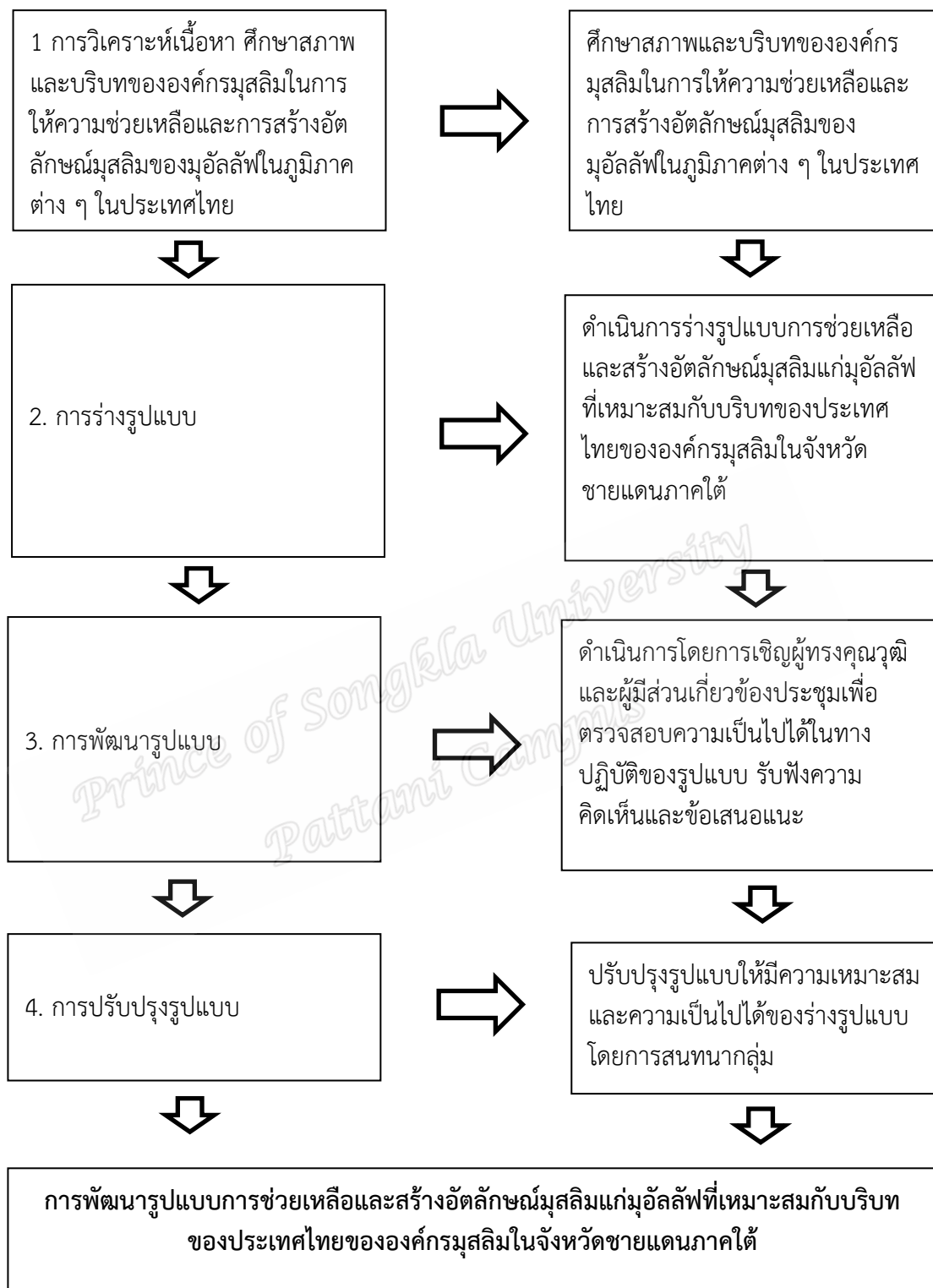
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและบริบทขององค์กรมุสลิมที่ให้ความช่วยเหลือและการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมูอัลลัฟในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย
2. เพื่อศึกษารูปแบบขององค์กรมุสลิมในการให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมของมูอัลลัฟในจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. เพื่อพัฒนารูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มูอัลลัฟขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มูอัลลัฟ เพื่อสร้างกรอบแนวคิดในการสร้างรูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มูอัลลัฟ และการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพและบริบทองค์กรมุสลิมในการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มูอัลลัฟในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย รวมทั้งประชุมผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบ ปรากฏดังแผนภูมิ ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มูอัลลัฟที่เหมาะสมในบริบทประเทศไทยขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ในการวิจัย เรื่องการพัฒนารูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมที่เหมาะสมในบริบทประเทศไทยขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยได้ศึกษาตามกรอบแนวคิดการวิจัย ดังต่อไปนี้

1) ศึกษาสภาพและบริบทขององค์กรมุสลิมในการให้ความช่วยเหลือและการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมในภูมิภาคต่าง ๆ ในประเทศไทย รวมทั้งศึกษารูปแบบการให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการศึกษาความเป็นมาและโครงสร้างการบริหารจัดการขององค์กรมุสลิมที่ให้ความช่วยเหลือและการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมในภูมิภาคต่าง ๆ ในประเทศไทย ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดนราธิวาส มูลนิธิส่งเสริมจริยธรรมปัตตานี ชมรมมุสลิมสันติกลางจังหวัดปัตตานี ชมรมอิมามอำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส มูลนิธิเพื่อการพัฒนาสังคม อำเภอปะนาเระ จังหวัดปัตตานี มูลนิธิเพื่อการศึกษาและพัฒนามุสลิมอีสาน มูลนิธิสันติชน และมูลนิธิรักมนุษยชาติ

2) การสร้างรูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาภาคสนามและใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาสร้างเป็นรูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

3) การประชุมการตรวจสอบความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมขององค์กรมุสลิมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในขั้นตอนการตรวจสอบความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบ ผู้วิจัยได้นำร่างรูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยวิธีการเชิญผู้มีเชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งในการประชุมเป็นการประชุมเพื่อสนทนาคำแนะนำหรือเน้นการให้ข้อมูลการรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของการนำรูปแบบไปใช้ โดยดำเนินการดังนี้

1) วัตถุประสงค์ของการจัดประชุม คือ เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และเพื่อนำข้อเสนอแนะจากการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็น มาปรับปรุงรูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2) การคัดเลือกผู้เข้าประชุม ผู้เข้าร่วมประชุม ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งได้มาด้วยวิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง โดยผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมประชุมไว้ คือ เป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักการให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมในรูปแบบองค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและมีประสบการณ์เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

3) การดำเนินการประชุม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนดังนี้

1.การนำเสนอรูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อสร้างรูปแบบ

2. ดำเนินการรับฟังความคิดเห็น เพื่อร่วมกันพิจารณาให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไปปฏิบัติ รวมทั้งข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อปรับปรุงรูปแบบให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4) ปรับปรุงรูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ขั้นตอนนี้จะเป็นการนำข้อเสนอแนะจากการประชุมผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมาปรับปรุงรูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้สมบูรณ์

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การพัฒนาแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมที่เหมาะสมในบริบทประเทศไทยขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้” ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์แนวคิดการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิม โดยการศึกษาข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาเอกสารและการวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารตามประเด็น

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์แนวคิดการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิม มาสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย และการจัดทำแบบสัมภาษณ์ พร้อมตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาภาคสนามเกี่ยวกับศึกษาสภาพและบริบทขององค์กรมุสลิมในการให้ความช่วยเหลือและการสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมในภูมิภาคต่าง ๆ ในประเทศไทย ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาภาคสนามและใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 30 คน จาก 10 องค์กรมุสลิม ประกอบด้วย สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดยะลา สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดนราธิวาส มูลนิธิส่งเสริมจริยธรรมปัตตานี ชมรมมุสลิมมัธยมกลางจังหวัดปัตตานี ชมรมอิมาม อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส มูลนิธิเพื่อการพัฒนาสังคม อำเภอยะนิงะ จังหวัดปัตตานี มูลนิธิเพื่อการศึกษาและพัฒนามุสลิมอีสาน มูลนิธิสันติชน และมูลนิธิรักมนุษยชาติ ได้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1) ส่งหนังสือขอสัมภาษณ์พร้อมแบบสัมภาษณ์

2) ติดต่อขอนัดเวลาและสถานที่สัมภาษณ์หลังจากวันส่งแบบสัมภาษณ์

3) ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยขออนุญาตบันทึกเทปและจดสรุป

ขั้นตอนที่ 4 การสร้างรูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งได้จากผลการศึกษา

สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องและวิเคราะห์ข้อมูลจากการประชุมผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ให้ข้อเสนอ ยืนยันถึงความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ในทางปฏิบัติของการนำรูปแบบไปใช้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน ซึ่งเลือกโดยใช้วิธีการแบบเจาะจง และเป็นตัวแทนจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์จาก 10 องค์กรมุสลิม

2) กระบวนการประชุมผู้วิจัยจะใช้วิธีการประชุมกลุ่มโดยจะจัดเตรียมข้อเสนอ รูปแบบที่ยกร่างขึ้น เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิได้ร่วมอภิปรายและให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปสู่ การพัฒนารูปแบบที่มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของการนำรูปแบบไปใช้

3) การวิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ขั้นตอนที่ 5 การสรุปและนำเสนอรายงานการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1) ปรับปรุงแก้ไขการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมที่เข้ากับบริบทของประเทศไทยขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ

2) สรุปผลและปรับปรุงแก้ไขขั้นสุดท้าย

3) เขียนรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

Prince of Songkla University
Pattani Campus

แผนภูมิที่ 2 แสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอน	กระบวนการ	ผลที่ได้รับ
ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์แนวคิด การช่วยเหลือและสร้างอัต ลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟ	ศึกษาวิเคราะห์เอกสารและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	ข้อมูลผ่านวิเคราะห์การ ช่วยเหลือและสร้างอัต ลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟ
ขั้นที่ 2 การสร้างกรอบ แนวคิดในการวิจัย	การสังเคราะห์เอกสารและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	กรอบแนวคิดการช่วยเหลือ และสร้างอัตลักษณ์มุสลิม แก่มุอัลลัฟ
ขั้นที่ 3 การศึกษาภาคสนาม เกี่ยวกับศึกษาสภาพและ บริบทขององค์กรมุสลิมใน การให้ความช่วยเหลือและ การสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟในภูมิภาคต่าง ๆ ใน ประเทศไทย	สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องและ วิเคราะห์ข้อมูลจากการ สัมภาษณ์	ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและ บริบทขององค์กรมุสลิมใน การให้ความช่วยเหลือและ การสร้างอัตลักษณ์มุสลิม แก่มุอัลลัฟในภูมิภาคต่างๆ ในประเทศไทย
ขั้นที่ 4 การสร้างรูปแบบการ ช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์ มุสลิมแก่มุอัลลัฟที่เหมาะสม กับบริบทของประเทศไทย ขององค์กรมุสลิมในจังหวัด ชายแดนภาคใต้	สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องและ วิเคราะห์ข้อมูลจากการจัด ประชุมผู้เชี่ยวชาญและ ผู้ทรงคุณวุฒิ	รูปแบบการช่วยเหลือและ สร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟที่เหมาะสมกับ บริบทของประเทศไทยของ องค์กรมุสลิมในจังหวัด ชายแดนภาคใต้
ขั้นที่ 5 การสรุปและนำเสนอ รายงานการวิจัย	สรุปและปรับปรุงแก้ไข	รายงานการวิจัยฉบับ สมบูรณ์

(ร่าง)

รูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟที่เหมาะสมในบริบทประเทศไทย
ขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

หลักการของการพัฒนารูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟที่เหมาะสมใน
บริบทประเทศไทยขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

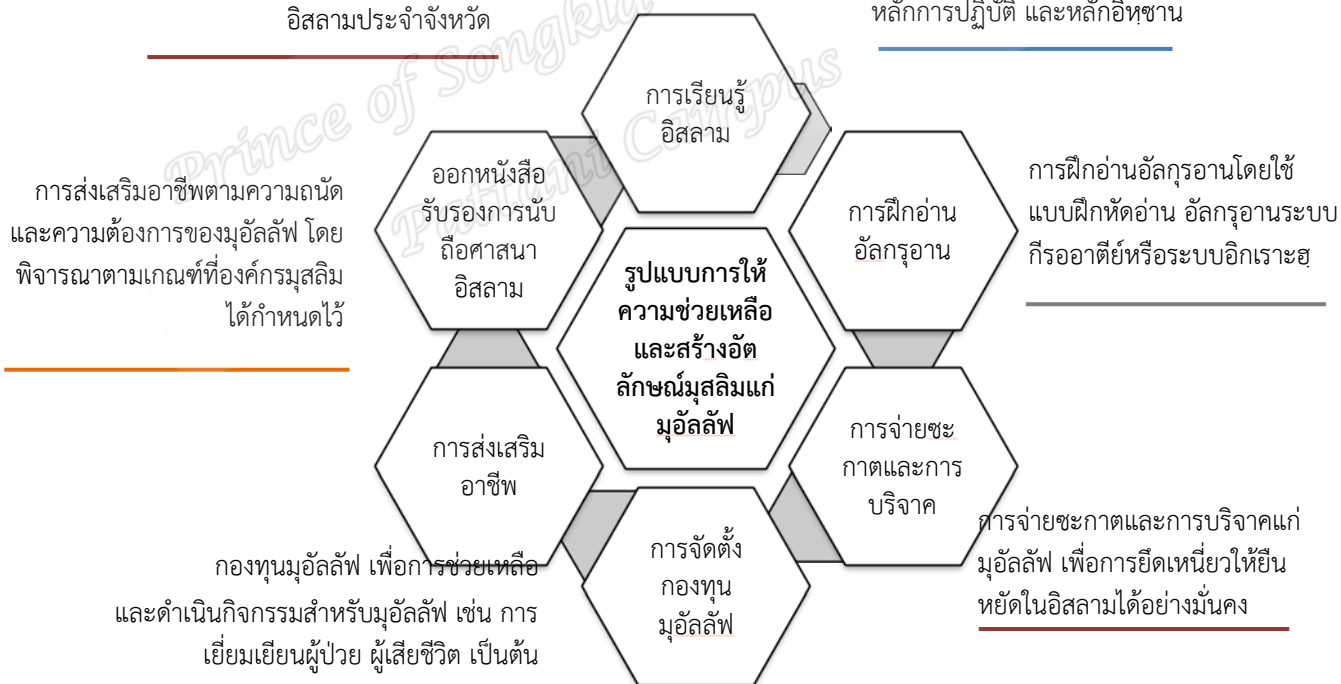
หลักการของการพัฒนารูปแบบการให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟ
คือ การให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมอย่างใกล้ชิด ต่อเนื่องและจริงจัง โดยสอดคล้องกับ
บริบทของพื้นที่ ทั้งนี้ผู้บริหารและฝ่ายที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ความตระหนักและความสำคัญกับแนว
ทางการให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟ

เงื่อนไขที่สำคัญ

1. องค์กรมุสลิมต้องวิเคราะห์ความต้องการที่จำเป็นในการเรียนรู้ของมุอัลลัฟในบริบทองค์กรของตน
2. องค์กรมุสลิมต้องมีความเต็มใจเพื่อช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟอย่างต่อเนื่อง

ออกหนังสือรับรองการนับถือศาสนา
อิสลาม โดยสำนักงานคณะกรรมการ
อิสลามประจำจังหวัด

เรียนรู้อิสลามตามโครงสร้างของศาสนา
อิสลาม ประกอบด้วย หลักการศรัทธา
หลักการปฏิบัติ และหลักอิหฺซาน

รูปแบบการให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟที่เหมาะสมในบริบท
ประเทศไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้

(ร่าง)

รูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟที่เหมาะสมในบริบทประเทศไทย
ขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

รูปแบบ	แนวทาง	วิธีการ
1.ออกหนังสือรับรองการนับถือศาสนาอิสลาม	ออกหนังสือรับรองการนับถือศาสนาอิสลาม โดยสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด	1.คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ออกหนังสือรับรองการนับถือศาสนาอิสลาม เพื่อใช้ระบุศาสนาใน การทำบัตรประชาชน 2.คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ออกหนังสือคำสั่งแต่งตั้งผู้จัดการศพของมุอัลลัฟ เพื่อป้องกันปัญหาในกรณีผู้ที่เข้ารับอิสลามกลับบ้านเกิดและได้เสียชีวิต และทางครอบครัวของมุอัลลัฟจะทำพิธีการจัดการศพตามศาสนาอื่น
ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม		
2.การเรียนรู้อิสลาม	1.การจัดการเรียนรู้อิสลามให้สอดคล้องตามโครงสร้างของศาสนาอิสลาม ประกอบด้วยหลักการศรัทธา หลักการปฏิบัติ และหลักอิหซาน	1.ให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการศรัทธา หลักการปฏิบัติ และหลักอิหซาน โดยการใช้การอธิบายที่เข้าใจง่าย และการปฏิสัมพันธ์ที่ดี 2.ส่งเสริมการปฏิบัติศาสนกิจ (อิบาดะฮฺ) การมีจริยธรรมารยาท

		เป็นแบบอย่างที่ดี และจัดสถานที่ที่เหมาะสมในเรียนรู้การปฏิบัติศาสนกิจ
	2.การจัดการเรียนรู้อิสลามให้สอดคล้องกับความต้องการของมุอัลลัฟ และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม	1.การเรียนรู้การอยู่ร่วมกันในความหลากหลายทางวัฒนธรรม เน้นการปลูกฝังจิตอาสา สร้างวินัยต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม และการเรียนรู้สันติศึกษา 2.ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้นอกสถานที่เน้นที่การส่งเสริมทักษะการใช้ชีวิต และทักษะที่ใช้ในการปฏิสัมพันธ์กับคน
ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม		
3.การฝึกอ่านอัลกรุอ่าน	การฝึกอ่านอัลกรุอ่านโดยใช้แบบฝึกหัดอ่าน อัลกรุอ่านระบบกีรออาตี๋ยหรือระบบอิกเราะฮ์	1.มีความบริสุทธิ์ใจ ตั้งใจอย่างแน่วแน่ มีความปรารถนาในการฝึกอ่านอัลกรุอ่านอย่างมุ่งมั่น 2.เรียนรู้ความประเสริฐและความสำคัญของอัลกรุอ่าน 3.เรียนอัลกรุอ่านกับผู้รู้ที่มีความเข้าใจในเรื่องการอ่านและการออกเสียงที่ถูกต้อง 4.จัดเนื้อหาแบบฝึกอ่านเรียบเรียงจากง่ายไปหายากและประเมินความสามารถในการอ่านเป็นประจำสม่ำเสมอ

6.การส่งเสริมอาชีพและ ปัจจัยยังชีพขั้นพื้นฐาน	การส่งเสริมทักษะอาชีพตาม ความถนัดและความต้องการของ มออัลล์ฟ และปัจจัยยังชีพขั้น พื้นฐาน	1.เพิ่มทักษะทางวิชาชีพและ เสริมสร้างประสิทธิภาพการ ทำงานตามความถนัดและความ ต้องการของมออัลล์ฟ 2.ช่วยเหลือด้านปัจจัยยังชีพขั้น พื้นฐาน ได้แก่ สถานที่พัก อาหาร เครื่องนุ่งห่มและอื่นๆ
ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม		

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ฉ
แบบบันทึกการประชุมเพื่อการรับฟังความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ
และผู้ทรงคุณวุฒิ

**แบบบันทึกการประชุมเพื่อการรับฟังความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ
เรื่อง การพัฒนารูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมที่เหมาะสมในบริบท
ประเทศไทยขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้**

คำชี้แจง แบบบันทึกแบบบันทึกการประชุมเพื่อการรับฟังความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมที่เหมาะสมในบริบทประเทศไทยขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย 4 ตอน ได้แก่

- ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ทรงคุณวุฒิ
- ตอนที่ 2 ประเด็นการสนทนาร่างรูปแบบ
- ตอนที่ 3 ประเด็นการสนทนาองค์ประกอบของรูปแบบ
- ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ทรงคุณวุฒิ

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อมูลเกี่ยวกับตัวท่านให้ครบถ้วนตามความเป็นจริง

- 1.ชื่อ-สกุล..... อายุ.....ปี
- 2.ตำแหน่ง.....
- 3.สถานที่ปฏิบัติงาน.....
- 4.ประสบการณ์การปฏิบัติงาน ตำแหน่งปัจจุบัน.....ปี
- 5.ระดับการศึกษา ☐ ปริญญาเอก ☐ ปริญญาโท
☐ ปริญญาตรี ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี

ตอนที่ 2 ประเด็นการสนทนาร่างรูปแบบ

คำชี้แจง โปรดพิจารณาประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก้มุอัลลัฟที่เหมาะสมในบริบทประเทศไทยขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ สามารถนำไปใช้ปฏิบัติจริงได้ในองค์กรมุสลิม

1.ความเหมาะสมของร่างรูปแบบในภาพรวม

- ☐ เหมาะสม ☐ ไม่เหมาะสม
☐ เหมาะสม แต่ต้องปรับปรุงบางส่วน

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงเพื่อความเหมาะสม

.....

.....

.....

2.ความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบในภาพรวม

- ☐ สามารถนำไปใช้ได้จริง ☐ ไม่สามารถนำไปใช้ได้จริง
☐ สามารถนำไปใช้ได้จริง แต่ต้องปรับปรุงบางส่วน

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงเพื่อความเป็นไปได้

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 ประเด็นการสนทนาองค์ประกอบของ

คำชี้แจง โปรดพิจารณาองค์ประกอบของรูปแบบสามารถนำไปปฏิบัติในองค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้หรือไม่ ควรปรับปรุงอย่างไร

1.ออกหนังสือรับรองการนับถือศาสนาอิสลาม

- ☐ สามารถนำไปใช้ได้จริง ☐ ไม่สามารถนำไปใช้ได้จริง
☐ สามารถนำไปใช้ได้จริง แต่ต้องปรับปรุงบางส่วน

.....

.....

.....

2.การเรียนรู้อิสลาม

- ☐ สามารถนำไปใช้ได้จริง ☐ ไม่สามารถนำไปใช้ได้จริง
- ☐ สามารถนำไปใช้ได้จริง แต่ต้องปรับปรุงบางส่วน

3.การฝึกอ่านอัลกุรอาน

- ☐ สามารถนำไปใช้ได้จริง ☐ ไม่สามารถนำไปใช้ได้จริง
- ☐ สามารถนำไปใช้ได้จริง แต่ต้องปรับปรุงบางส่วน

4.การจ่ายซะกาตและการบริจาค

- ☐ สามารถนำไปใช้ได้จริง ☐ ไม่สามารถนำไปใช้ได้จริง
- ☐ สามารถนำไปใช้ได้จริง แต่ต้องปรับปรุงบางส่วน

5.การจัดตั้งกองทุนอัลล์ฟ

- ☐ สามารถนำไปใช้ได้จริง ☐ ไม่สามารถนำไปใช้ได้จริง
- ☐ สามารถนำไปใช้ได้จริง แต่ต้องปรับปรุงบางส่วน

6.การส่งเสริมอาชีพ

- ☐ สามารถนำไปใช้ได้จริง ☐ ไม่สามารถนำไปใช้ได้จริง
- ☐ สามารถนำไปใช้ได้จริง แต่ต้องปรับปรุงบางส่วน

ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณท่านผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้กรุณาแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะ

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ข
รูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟที่เหมาะสมในบริบท
ประเทศไทยขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้
(Al-'Irshad Model)

หลักการของการพัฒนารูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟในบริบท ประเทศไทยขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

หลักการของการพัฒนารูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟ คือ การช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมอย่างใกล้ชิด ต่อเนื่องและจริงจัง โดยสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ทั้งนี้ผู้บริหารและฝ่ายที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ความตระหนักและความสำคัญกับแนวทางการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟ

เงื่อนไขที่สำคัญ

1. องค์กรมุสลิมต้องวิเคราะห์ความต้องการที่จำเป็นในการเรียนรู้ของมุอัลลัฟในบริบทองค์กรของตน
2. องค์กรมุสลิมต้องมีความเต็มใจเพื่อช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟอย่างต่อเนื่อง

รูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟที่เหมาะสมในบริบท
ประเทศไทยขององค์กรมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้
(Al-'Irshad Model)

ภาคผนวก ซ
คู่มือการใช้
รูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟที่เหมาะสมในบริบท
ประเทศไทยขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้
(Al-'Irshad Model)

คู่มือการใช้
รูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟที่เหมาะสมในบริบท
ประเทศไทยขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

จัดทำโดย
อับดุลยฺลาเต๊ะ สาและ

คู่มือนี้เป็นส่วนหนึ่งจากการศึกษาวิทยานิพนธ์
ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟที่เหมาะสม
ในบริบทประเทศไทยขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้”

2566

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ	1
ส่วนที่ 1 ข้อเสนอแนะการใช้คู่มือ	2
ส่วนที่ 2 การช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟ	3
ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์รูปแบบการให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟที่เหมาะสมในบริบทประเทศไทยขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้	12
ส่วนที่ 4 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้	17
เอกสารอ้างอิง	18

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ส่วนที่ 1

ข้อเสนอแนะการใช้คู่มือ

คู่มือนี้ได้รวบรวมขึ้นจากผลการวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมที่เหมาะสมในบริบทประเทศไทยขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้” โดยได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ส่วน ตามประเด็นที่เกี่ยวข้อง คือ 1) ข้อเสนอแนะการใช้คู่มือ 2) สังเกตการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิม 3) นำเสนอผลการวิเคราะห์รูปแบบการให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมที่เหมาะสมในบริบทประเทศไทยขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ 4) แนวทางการนำไปใช้รูปแบบการให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมที่เหมาะสมในบริบทประเทศไทยขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

คู่มือนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้นำองค์กรมุสลิมได้นำไปปรับใช้ในการให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่อื่นๆ ของประเทศไทย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อองค์กรมุสลิม ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด คณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด สถาบันการศึกษาอิสลาม มุลนิธิ ชมรมมุสลิม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำผลการศึกษาเป็นสารสนเทศในการกำหนดนโยบาย ระเบียบ แนวทาง หรือคู่มือปฏิบัติงานสำหรับผู้นำและคณะกรรมการบริหารองค์กรมุสลิม นักวิชาการมุสลิม และผู้ที่ให้การช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิม ซึ่งผู้วิจัยคาดหวังว่าคู่มือนี้จะเป็นเครื่องมือหรือสื่อกลางในการสนับสนุนให้องค์กรมุสลิมได้ตระหนัก ให้ความสำคัญ และสามารถวางแผนการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมที่เหมาะสมในบริบทประเทศไทยต่อไป

ส่วนที่ 2

การช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟ

แนวคิดเกี่ยวกับมุอัลลัฟในอัลกุรอาน

อัลกุรอานเป็นคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์ที่เป็นแหล่งที่มาของหลักคำสอนศาสนาอิสลาม โองการที่ได้กล่าวถึงในอัลกุรอานเกี่ยวกับมุอัลลัฟ มี 4 โองการที่กล่าวถึงมุอัลลัฟในอัลกุรอาน คือ สุเราะฮ์ อาลีอิมรอน (surah Āli ‘Imrān) อายะฮ์ที่ 103 สุเราะฮ์ อัลอันฟาล (Surah al-Anfāl) อายะฮ์ที่ 63 สุเราะฮ์อัตเตาบะฮ์ (Surah at-Taubah) อายะฮ์ที่ 60 และสุเราะฮ์อันนุร (Surah an-Nur) อายะฮ์ที่ 43 สามโองการ ได้แก่ Surah Ali Imran อายะฮ์ที่ 103 Surah al-Anfāl อายะฮ์ที่ 63 และ Surah an-Nur อายะฮ์ที่ 43 ได้กล่าวถึงมุอัลลัฟ เป็นผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม ในขณะที่สุเราะฮ์ (Surah at-Taubah) โองการที่ 60 มุอัลลัฟ คือผู้ที่เลื่อมใสในศาสนาอิสลาม แต่ยังคงมีความแตกต่างเกี่ยวกับค่านิยม อายะฮ์อัลกุรอานที่ได้กล่าวถึง มุอัลลัฟ ดังนี้

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

﴿وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا ۚ وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنْتُمْ عَلَى شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ مِنْهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ (سورة آل عمران، 3: 103)

ความว่า “และพวกเจ้าจงยึดสายเชือกของอัลลอฮ์ ﷻ (ศาสนาของอัลลอฮ์ ﷻ) โดยพร้อมกันทั้งหมดและจงอย่าแตกแยกกัน และจงรำลึกถึงความเมตตาของอัลลอฮ์ ﷻ ที่มีต่อพวกเจ้า ขณะที่พวกเจ้าเป็นศัตรูกัน แล้วพระองค์ได้ทรงให้สนิทสนมกันระหว่างหัวใจของพวกเจ้า แล้วพวกเจ้าก็กลายเป็นพี่น้องกันด้วยความเมตตาของพระองค์ และพวกเจ้าเคยปรากฏอยู่บนปากหลุมแห่งไฟนรก แล้วพระองค์ก็ทรงช่วยพวกเจ้าให้พ้นจากปากหลุมแห่งนรกนั้น ในทำนองนั้นแหละ อัลลอฮ์ ﷻ จะทรงแจกแจงแก่พวกเจ้าซึ่งบรรดาโองการของพระองค์เพื่อว่าพวกเจ้าจะได้รับแนวทางอันถูกต้อง” (สุเราะฮ์อาละอิมรอน, 3: 103)

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า สุเราะฮ์อัลอันฟาล อายะฮ์ที่ 63

﴿وَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ لَوْ أَنْفَقْتَ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مَا أَلَّفْتَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ أَلَّفَ بَيْنَهُمْ إِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ (سورة الأنفال، 8: 63)

ความว่า “และได้ทรงให้สนิทสนมระหว่างหัวใจของพวกเขา (ระหว่างหัวใจของบรรดาผู้ศรัทธา) หากเจ้าได้จ่ายสิ่งที่อยู่ในแผ่นดินทั้งหมด เจ้าก็ไม่สามารถให้สนิทสนมระหว่างหัวใจของพวกเขาได้ แต่ทว่าอัลลอฮ์ ﷻ นั้นได้ทรงให้สนิทสนมระหว่างพวกเขา และแท้จริงพระองค์นั้นคือผู้ทรงเดชานุภาพ ผู้ทรงปรีชาญาณ” (สุเราะห์ อัล-อัมฟาล, 8: 63)

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

﴿الَّذِينَ آمَنُوا يَتَزَوَّجُ بَعْضُهُمْ أَسْرَافًا يَوْمَ يُؤْتَىٰ يَوْمَئِذٍ بِغَنَمٍ لَّكُم مِّنْهَا نِكَاحٌ وَفِيهَا رِزْقٌ لَّكُمْ يَوْمَ تَأْتِي سَائِرُ الْبُلْدَانِ مِنِ الْغَنَمِ يَوْمَ تُغْلَبُ الْعِشْرَانُ أَكْثَرُ الْعِشْرَانِ يَوْمَ تُغْلَبُ الْعِشْرَانُ أَكْثَرُ الْعِشْرَانِ﴾ (سورة النور، 24: 43)

ความว่า “เจ้ามิได้เห็นดอกหรือว่า แท้จริงอัลลอฮ์ ﷻ นั้นทรงให้เมฆลอย แล้วทรงทำให้ประสานตัวกันแล้วทรงทำให้รวมกันเป็นกลุ่มก้อน แล้วเจ้าก็จะเห็นฝนโปรยลงมาจากกลุ่มเมฆนั้น และพระองค์ทรงให้มันตกลงมาจากฟากฟ้า มีขนาดเท่าภูเขา ในนั้นมีลูกเห็บ แล้วพระองค์จะทรงให้มันหล่นลงมาโดนผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ และพระองค์จะทรงให้มันผ่านพ้นไปจากผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ แสงประกายของสายฟ้าแลบเกือบจะเฉี่ยวสายตาดูมอง” (สุเราะฮ์ อัน-นุร, 24:43)

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

﴿إِنَّمَا الصَّدَقَتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ وَالْعَمِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغَرَمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأَبْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ (سورة التوبة، 9: 60)

ความว่า “แท้จริงทานทั้งหลายนั้น (ทรัพย์สินส่วนชะกาต) สำหรับบรรดาผู้ที่ยากจน และบรรดาผู้ที่ขัดสนและบรรดาเจ้าหน้าที่ในการรวบรวมมัน และบรรดาผู้ที่หัวใจของพวกเขาสนิทสนม และในการไถ่ทาส และบรรดาผู้ที่หนี้สินส่วนตัว และในทางของอัลลอฮ์ ﷻ และผู้ที่อยู่ในระหว่างเดินทางทั้งนี้เป็นบัญญัติอันจำเป็นซึ่งมาจากอัลลอฮ์ ﷻ และอัลลอฮ์ ﷻ นั้นเป็นผู้ทรงรอบรู้ ผู้ทรงปรีชาญาณ” (อัตเตาบะห์, 9: 60)

จากอายะฮ์ดังกล่าวข้างต้น มุอัลลัฟ คือผู้ที่อิสลามได้โน้มน้าวจิตใจของเขาให้แก่มุสลิม ในการให้ชะกาตส่วนหนึ่งแก่พวกเขานั้นก็เพื่อจูงใจพวกเขาให้รับนับถืออิสลาม หรือไม่ก็เพื่อเป็นการยับยั้ง

พวกเขามีให้คิดร้ายต่อมุสลิม และเป็นกำลังป้องกันให้แก่มุสลิมอีกด้วย และยังหมายถึงผู้ที่รับนับถืออิสลามใหม่ ๆ ด้วย ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในการศรัทธาของเขา (สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับประเทศไทย, 1431:456)

อัชชะอาละบียี (al-Tha alabi, 1997: 188) ได้กล่าวไว้ว่า แท้จริงในอายะฮ์ให้ความหมายในเชิงการกำหนดกรอบผู้ที่มีสิทธิรับชะกัตนั้น จำกัดอยู่ในขอบข่ายของคนแปดประเภทที่ได้กล่าวไว้ในอายะฮ์ข้างต้น และสิ่งที่เป็นข้อถกเถียง คือ รูปแบบ หรือวิธีการแจกจ่าย ท่านอิมามมาลิกและท่านอื่น ๆ อีกหลายท่านมีความเห็นว่าเป็นไปตามความจำเป็น

المؤلفة قلوبهم คือ บรรดาผู้ที่หัวใจของพวกเขา ฝากใฝ่อยู่กับศาสนาอิสลาม

สำหรับบรรดาผู้ที่หัวใจของพวกเขาฝากใฝ่อยู่กับศาสนาอิสลามนั้น มีหลายประเภท ดังนี้

1) บางคนในหมู่พวกเขาได้รับชะกัต เพื่อจะเข้ารับนับถือศาสนาอิสลาม ดังเช่นที่ท่านนบี ﷺ ได้ให้ทรัพย์สินจากสงครามฮุนัยน์ แก่ ค็อฟวาน อิบน์ อุมัยยะห์ โดยที่ปรากฏว่า เขาได้ไปร่วมสงครามในครั้งนี้ ขณะเขายังเป็นมุชริก (ผู้บูชาเจว็ด) อยู่ โดยเขาเล่าว่า ท่านยังคงให้ทรัพย์สินแก่ฉัน จนกระทั่งท่านได้กลายเป็นคนที่ฉันรักที่สุด โดยที่ก่อนหน้านี้ ท่านเคยเป็นคนที่ฉันไม่ชอบหน้ามากที่สุด (มุสลิม/4/1806)

และเช่นเดียวกัน อิมามอะหมัด ได้รายงานจาก ค็อฟวาน อิบน์ อุมัยยะห์ ว่า ท่านเราะซูล ﷺ ได้ให้ทรัพย์สินแก่ฉันในวันสงครามฮุนัยน์ ซึ่งที่จริงแล้ว ท่านเป็นคนที่ฉันเบื่อหน้าที่สุด แต่ท่านยังคงให้แก่ฉัน จนกระทั่งท่านเป็นคนที่ฉันรักที่สุด

มุสลิม และอัตติรมิซียฺ ก็ได้บันทึกหะดีษนี้เช่นเดียวกัน (มุสลิม 1086 และอัตติรมิซียฺ 3/334)

2) บางคนศาสนาให้สิทธิรับชะกัตเพื่อให้เขายินยอมในศาสนา และเพื่อที่จะทำให้หัวใจของเขามั่นคงขึ้น ดังเช่นที่ท่านได้ให้ในสงครามฮุนัยน์แก่ผู้ที่กล่าหาญ จากพวกที่ได้รับการปลดปล่อยให้เป็นไท และบรรดาหัวหน้าของพวกเขา เป็นอูฐจำนวน 100 ตัว และท่านได้กล่าวว่า

ความว่า “ความจริง ฉันได้ให้กับชายคนนั้น โดยคนอื่นจากเขาเป็นที่รักแก่ฉันมากกว่าเขาเสียอีก เพราะฉันกลัวว่า อัลลอฮ์ ﷻ จะทรงให้เขาคว่ำบาหน้าของเขาอยู่ในรกญะฮ์นั้น” (ฟิตฮุลบาริ 3/399)

ในหนังสือเศาะฮียฺทั้งสองรายงานจาก อับีสะอีด ว่า แท้จริง ท่านอะลี ได้ส่งทองคำแผ่นนั้นเดินทางมาจากแคว้นเยเมน ไปให้ท่านนบี ท่านได้จัดแบ่งมันให้กับคนสี่คน คือ อัลอักเราะฮ์ อิบน์ ฮาบิส อุยัยนะฮ์ อิบน์ บะดร์ อัลกอมะฮ์ อิบน์ อุลาษะฮ์ และ เชค อัลค็อยร และท่านได้กล่าวว่า ﷺ “ฉันจะประสานจิตใจของพวกเขา” (ฟิตฮุลบาริ 6/433 มุสลิม 2/741)

3) บางคนท่านให้กับเขา เพื่อหวังว่าคนรอบข้างเขาจะเข้ารับอิสลาม

4) บางคนท่านให้ไปเพื่อทรัพย์สินจะมาจากคนใกล้เคียงเขา หรือเพื่อลดอันตรายต่อบรรดามุสลิม (Ibn Kathir.1999-1420: 370-371)

มุอัลลัฟ คือ บรรดาผู้ที่หัวใจของเขายังใหม่ต่ออิสลาม คือมุสลิมหรือกาฟิร หัวหน้าเผ่า ผู้ที่หวังว่าเขาจะเข้ารับอิสลาม หรือ (ผู้ที่เราหวัง) เพื่อให้พ้นจากความชั่วของเขา หรือหวังว่าการให้ชะกัตจะเพิ่มอิมามของเขา หรือหวังการรับอิสลามของคนที่เหมาะสมกับเขา คนต่าง ๆ เหล่านี้จะให้ชะกัตตามจำนวนที่ทำให้บรรลุเป้าหมายได้ ดังนั้นมุอัลลัฟสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 ผู้ที่ยังไม่ใช่มุสลิม คนกลุ่มนี้สามารถมอบชะกาตแก่เขาได้ในกรณีเพื่อให้เขาเข้ารับอิสลาม หรือให้เพื่อยับยั้งป้องกันภัยในสังคมมุสลิมอันเกิดจากน้ำมือของพวกเขา

กลุ่มที่ 2 ผู้ที่เข้ารับอิสลามแล้ว คนกลุ่มนี้สามารถมอบชะกาตแก่เขาเพื่อเป็นการยึดเหนี่ยวเขาให้ยืนหยัดในอิสลามได้อย่างมั่นคง หรือหวังในการเข้าอิสลามของคนใกล้ชิด และพวกพ้องของเขา เป็นต้น (อับดุลสุโก ดินอะ, 2555: 18)

แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์มุสลิม

อิสลามได้ส่งเสริมเรียกร้องไปสู่สันติทำให้เกิดมีความเป็นมนุษยชนและมนุษยธรรมขึ้น อิสลามรักให้มนุษย์มีชีวิตอยู่ ให้ความสำคัญดีสิทธิ์ต่อการมีชีวิต และให้มนุษย์รักการมีชีวิต ทำให้มนุษย์มีอิสระปราศจากความกลัว และได้วางแนวทางเป็นตัวอย่างที่ดีเพื่อจะให้นมนุษย์ใช้ชีวิตโดยมุ่งไปสู่เป้าหมายสูงสุด คือ ความเจริญก้าวหน้า อยู่ภายใต้ร่มเงาแห่งความปลอดภัยมั่นคง จากแนวความคิดการทำให้เป็นสมัยใหม่ (Modernization) นั้น ก่อให้เกิดกระแสการพัฒนาเพื่อความเป็นทันสมัยในรูปแบบต่างๆ มากมาย ยึดโยงตามแบบอย่างของผู้ที่เจริญแล้วด้วยการพัฒนาที่เน้นด้านวัตถุเสียเป็นส่วนใหญ่ และหวังว่าเมื่อผู้คนมีทุกอย่างที่ดีพร้อมแล้วการพัฒนาทางด้านจิตใจก็สามารถที่จะพัฒนาตามได้ โดยมองเป็น “แบบเดียวกันหมด” แต่กระแสการพัฒนาต่าง ๆ เหล่านี้ก็ได้ถูกตั้งคำถามขึ้น มากมายในภายหลังเพราะเหตุของสภาพทางสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและซับซ้อน รวมทั้งมีปัจจัยความไม่แน่นอนแทรกอยู่ในหลายมิติอย่างไม่อาจประเมินค่าได้ด้วยสถิติตัวเลขตามแบบมาตรฐานที่ตั้งไว้ การเน้นการพัฒนาแบบวัตถุนานี้เองทำให้ ละเลยบางส่วนมองข้ามความรู้สึกและความเป็นตัวตน รวมทั้งความหลากหลายทาง วัฒนธรรมไปซึ่งไม่อาจปรากฏเห็นได้ในเชิงรูปธรรม ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้จึงพยายาม นำเสนอแนวความคิดกระแสใหม่ที่เน้นความเป็นตัวตน หรืออัตลักษณ์ โดยเสนออัตลักษณ์มุสลิมของมูอัลฟ เพื่อเสนอมุมมองใหม่ว่าสังคมนั้นไม่ได้มีลักษณะที่เป็นเนื้อเดียวกันทั้งหมด มันยังมีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะ ความเป็นตัวตนที่มีความเลื่อนไหลของการให้คุณค่านั้นตามเวลา และสถานที่ของการดำรงตน รวมทั้งการให้นิยามความหมายของความเป็นตัวตนหรืออัตลักษณ์ต่างออกไปจากความเชื่อกระแสเดียว (อลิสา หะสาเมาะ, 2552: 206)

วิสุทธิ บิลลาเตะ และฉันทัส ทองช่วย (2553) ได้กล่าวว่าอัตลักษณ์มุสลิม เป็น สิ่งที่บ่งบอกความหมายของการเป็นมุสลิม ซึ่งเริ่มจากจักรวาลทัศน์ที่ถือว่าจักรวาล โลก สรรพสิ่ง และสรรพชีวิตเกิดขึ้น ดำรงอยู่ และดับไป โดยพระประสงค์และอำนาจแห่งอัลลอฮฺพระผู้เป็นเจ้าเพียงหนึ่งเดียว และรวมถึงภาคปฏิบัติการของจักรวาลทัศน์ดังกล่าว ได้แก่ การละหมาด การชะกาต และการส่งเสริมความดี ยับยั้งความชั่ว เป็นต้น อับดุลสุโก ดินอะ (2558) ได้กล่าวไว้ว่าอัตลักษณ์มุสลิม (Muslim Identity) เป็นความรู้สึกนึกคิดที่บุคคลมีต่อมุสลิมว่า “มุสลิมคือใคร” ซึ่งจะเกิดขึ้นจากการปฏิสังสรรค์ระหว่างตัวมุสลิมกับคนอื่น โดยผ่านการมองของมุสลิมและการที่คนอื่นมองมุสลิม อัตลักษณ์ต้องการความตระหนัก (awareness) ในตัวมุสลิมและพื้นฐานของการเลือกบางอย่าง นั่นคือมุสลิมจะต้องแสดงตนหรือยอมรับอย่างตั้งใจกับอัตลักษณ์ที่มุสลิมเลือก ความสำคัญของการแสดงตนก็คือ การระบุได้ว่ามุสลิมมีอัตลักษณ์ที่อยู่ภายใต้หลักการอิสลาม และมีความแตกต่างจากกลุ่มอื่น ๆ ที่ไม่ใช่มุสลิม และสำราญ ผลดี (2560) ได้กล่าวว่า อัตลักษณ์มุสลิม คือ ลักษณะเฉพาะที่มีอยู่ในตัวตนของมุสลิม ซึ่งเป็นลักษณะที่เกิดจากการนิยามตัวตนของผู้คนกับระบบสังคม เมื่อผู้คนแต่ละกลุ่มต้องการรักษาความเป็น

หนึ่งเดียว หรือความเป็นปึกแผ่นในพวกเดียวกัน กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ก็จะเกิดขึ้นซึ่งจะสัมพันธ์กับบริบทที่แวดล้อมกลุ่มคนนั้น กลุ่มชาติพันธุ์มุสลิมในพื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงตามตามสภาพแวดล้อม ภายใต้บริบททางประวัติศาสตร์แต่ด้วยพื้นฐานทางความคิดความเชื่อที่มาจากศาสนาอิสลาม ส่งผลให้กลุ่มคนดังกล่าวมีรูปแบบวิถีที่มีลักษณะเฉพาะหรืออัตลักษณ์ของตนเองและโดดเด่น แม้ว่าจะถูกผสมกลมกลืนกับวัฒนธรรมที่แวดล้อมก็ตาม

อัตลักษณ์มุสลิมมีหลักพื้นฐานมาจากหลักการศรัทธา หลักการปฏิบัติและหลักคุณธรรมความดี ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวไว้ว่า

عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَيْضًا قَالَ : بَيْنَمَا نَحْنُ جُلُوسٌ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ذَاتَ يَوْمٍ، إِذْ طَلَعَ عَلَيْنَا رَجُلٌ شَدِيدُ بَيَاضِ الثِّيَابِ، شَدِيدُ سَوَادِ الشَّعْرِ، لَا يُرَى عَلَيْهِ أَثَرُ السَّفَرِ وَلَا يَعْرِفُهُ مِنَّا أَحَدٌ، حَتَّى جَلَسَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ، فَأَسْنَدَ رُكْبَتَيْهِ إِلَى رُكْبَتَيْهِ، وَوَضَعَ كَفَّيْهِ عَلَى فَخْذَيْهِ، وَقَالَ : يَا مُحَمَّدُ أَخْبِرْنِي عَنِ الْإِسْلَامِ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : الْإِسْلَامُ أَنْ تَشْهَدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، وَتُقِيمَ الصَّلَاةَ، وَتُؤْتِيَ الزَّكَاةَ، وَتَصُومَ رَمَضَانَ، وَتَحُجَّ الْبَيْتَ إِنْ اسْتَطَعْتَ إِلَيْهِ سَبِيلًا قَالَ : صَدَقْتَ، فَعَجَبْنَا لَهُ يَسْأَلُهُ وَيُصَدِّقُهُ، قَالَ : فَأَخْبِرْنِي عَنِ الْإِيمَانِ. قَالَ : أَنْ تُؤْمِنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَتُؤْمِنَ بِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ، قَالَ : صَدَقْتَ . قَالَ : فَأَخْبِرْنِي عَنِ الْإِحْسَانِ . قَالَ : أَنْ تَعْبُدَ اللَّهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ، فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ. قَالَ : فَأَخْبِرْنِي عَنِ السَّاعَةِ. قَالَ : مَا الْمَسْئُولُ عَنْهَا بِأَعْلَمَ مِنَ السَّائِلِ . قَالَ : فَأَخْبِرْنِي عَنْ أَمَارَاتِهَا. قَالَ : أَنْ تَلِدَ الْأُمَةُ رَبَّتَهَا، وَأَنْ تَرَى الْحُفَاةَ الْعُرَاةَ الْعَالَةَ رِعَاءَ الشَّاءِ يَتَطَاوَلُونَ فِي الْبُنْيَانِ. ثُمَّ انْطَلَقَ ، فَلَبِثْتُ مَلِيًّا، ثُمَّ قَالَ : يَا عُمَرُ أَتَدْرِي مَنْ السَّائِلُ . قُلْتُ : اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ. قَالَ : فَإِنَّهُ حَبْرُئِيلُ أَتَاكُمْ يُعَلِّمُكُمْ دِينَكُمْ. (أخرجه مسلم، رقم 8)

ความว่า: จากท่านอุมัร ﷺ ได้เล่าว่า: "วันหนึ่ง ในขณะที่พวกเรากำลังนั่งอยู่กับท่านเราะฮ์สุลุลลอฮ์ ﷺ ทันใดนั้นก็มีชายคนหนึ่งสวมเสื้อผ้าที่ขาวโพลน มีผมสีดำสนิท และไม่เห็นร่องรอยของการเดินทาง ได้ปรากฏขึ้นมายังพวกเรา และไม่มีผู้ใดเลยในหมู่พวกเราที่รู้จักเขา จนในที่สุดเขาได้เข้ามานั่งที่ท่านนบี ﷺ แล้วเขาก็เอาเขาทั้งสองข้างของเขายื่นกับเข่าทั้งสองข้างท่านนบี ﷺ และได้วางมือของเขาบนขาของท่านนบี ﷺ แล้วเขาก็กล่าวขึ้นว่า “โอ้มุหัมมัดเอ๋ย จงบอกให้ฉันรู้เกี่ยวกับอิสลามเถิด” แล้วท่านเราะฮ์สุลุลลอฮ์ ﷺ ก็กล่าวว่า: อิสลามคือ การที่ท่านกล่าวปฏิญาณว่า “ไม่มีพระเจ้าอื่น

ใดที่ควรแก่การเคารพภักดีนอกจากอัลลอฮ์ และมุฮัมมัดนั้นเป็นเราะสูลของอัลลอฮ์ ﷺ” การที่ท่านดำรงไว้ซึ่งการละหมาด การจ่ายซะกาต ถือศีลอดในเดือนรอมฎอน และไปประกอบพิธีหัจญ์ ณ บัยติลละฮ์ หากท่านมีความสามารถเดินทางไปได้ เขากล่าวว่า “จริงอย่างที่ท่านพูด” (ท่านอุมร์ رضي الله عنه กล่าวว่า) ดังนั้นพวกเราพากันแปลกใจที่เขาถามท่านนบี แล้วเขาก็รับรองว่าท่านนบีพูดจริง เขากล่าวอีกว่า “จงบอกให้ฉันรู้เกี่ยวกับอิมานเถิด” ท่านนบี จึงตอบว่า การที่ท่านศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ﷻ ศรัทธาต่อบรรดามลาอิกะฮ์ของพระองค์ ศรัทธาต่อบรรดาคัมภีร์ของพระองค์ ศรัทธาต่อบรรดาศาสนทูตของพระองค์ ศรัทธาต่อวันปรโลก และศรัทธาต่อการกำหนดสภาวะของพระองค์ทั้งที่ดีและไม่ดี” แล้วเขากล่าวว่า “จริงอย่างที่ท่านพูด” แล้วเขาก็กล่าวอีกว่า “ดังนั้นท่านจงบอกให้ฉันรู้เกี่ยวกับอิฮसानเถิด” ท่านนบีตอบว่า “คือการที่ท่านทำอิบาดะฮ์ต่ออัลลอฮ์ ﷻ เสมือนกับว่าท่านเห็นพระองค์ แม้ว่าท่านไม่เห็นพระองค์ แต่พระองค์ทรงเห็นท่านแน่นอน” แล้วเขากล่าวอีกว่า “ดังนั้นท่านจงบอกให้ฉันรู้เกี่ยวกับวันกิยามะฮ์เถิด” ท่านนบีตอบว่า “ผู้ที่ถูกถาม ไม่ได้รู้มากไปกว่าผู้ถามเลย” แล้วเขาก็กล่าวว่า “ถ้าเช่นนั้นท่านจงบอกให้ฉันรู้ถึงสัญญาณของมันเถิด” ท่านนบีตอบว่า “คือการที่ทาสีจะคลอດลูกเป็นนายของนาง ท่านจะได้เห็นผู้ที่ไม่สวมรองเท้า ไม่มีเสื้อผ้าจะสวมใส่ เป็นผู้ยากจนข้นแค้น และเลี้ยงแพะ แต่กลับแข่งขันกันสร้างอาคารสูง ๆ” จากนั้น เขาก็จากไป และฉัน (หมายถึงอุมร์) ก็หายหน้าไปหลายวัน ต่อมาท่านนบี ﷺ ก็ถามฉันว่า “โอ้อุมร์ ท่านรู้ไหมว่า ผู้ถามครั้งนั้นเป็นใคร” ฉันตอบว่า “อัลลอฮ์ ﷻ และเราะสูลของพระองค์เท่านั้นที่รู้” ท่านนบีตอบว่า “แท้จริงเขาคือ ญิบริล ท่านมาหาพวกท่าน เพื่อสอนพวกท่านเรื่องศาสนาของพวกท่าน” (บันทึกโดยมุสลิม หมายเลขหะดีษ 8)

ดังนั้นอัตลักษณ์มุสลิม เป็นการแสดงออกถึงความเป็นตัวตนของผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของศาสนาอิสลาม ผ่านการศรัทธาและแปรการศรัทธาสู่การปฏิบัติตามคำสั่งใช้แห่งบทบัญญัติอิสลาม

หลักการอิสลามเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือ

การให้ความช่วยเหลือจะต้องมีการทำความรู้จักกันถือว่ามีความสำคัญในมุมมองอิสลาม และได้กำหนดแนวทางในการทำความรู้จักโดยเริ่มจากการให้سلام ดังนั้นในการให้ความช่วยเหลือมุสลิม จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำการรู้จักเป็นรายบุคคล เพื่อให้การดูแลช่วยเหลือได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ศาสนาอิสลามได้ให้เกียรติแก่มนุษย์ และถือว่ามนุษย์เป็นสมาชิกของสังคม ที่มีส่วนในการคอยสอดส่องดูแลสังคม

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

﴿كُنْتُمْ حَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ

وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ (سورة آل عمران، 3: 110)

ความว่า พวกเจ้านั้นเป็นประชาชาติที่ดียิ่งซึ่งถูกให้อุบัติขึ้นสำหรับมนุษยชาติ โดยที่พวกเจ้าใช้ให้ปฏิบัติสิ่งที่ชอบและมีให้ปฏิบัติสิ่งที่มิชอบ และศรัทธาต่ออัลลอฮฺ ﷻ " (สุเราะห์ อาลิอิมรอน, 3: 110)

อิบนุกะษีร์ (Ibn Kathir, 1999 : 2/93) อธิบายว่า : “อัลลอฮฺ ﷻ ได้แจ้งข่าวเกี่ยวกับประชาชาติของท่านนบีมุหัมมัด ﷺ ว่าพวกเขาเหล่านั้นเป็นประชาชาติที่ดีเลิศ คือพวกเขาเป็นประชาชาติที่ดีเลิศกว่าประชาชาติอื่น ๆ โดยเขาได้ทำประโยชน์แก่เพื่อนมนุษย์ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า พวกเจ้าใช้ให้ปฏิบัติสิ่งที่ชอบและห้ามมิให้ปฏิบัติสิ่งที่มิชอบและศรัทธาต่ออัลลอฮฺ ﷻ ”

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

﴿وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ (سورة المائدة، 5 : 2)

ความว่า " และพวกเจ้าจงช่วยเหลือกันในเรื่องที่เป็นคุณธรรมและความยำเกรง และจงอย่าช่วยกันในเรื่องที่เป็นบาป" (สุเราะห์ อัลมาอิดะฮ, 5:2)

อิบนุกะษีร์ (Ibn Kathir, 1999-1420: 3/12) ได้อธิบายว่า “พระองค์ทรงบัญชาใช้ให้ปวงบ่าวผู้ศรัทธาช่วยเหลือเกื้อหนุนต่อการในการปฏิบัติความดีงามต่าง ๆ นั่นคือคุณธรรม และให้ละทิ้งความเลวต่าง ๆ ขณะเดียวกันพระองค์ทรงห้ามการยุยงส่งเสริมอธรรมทุกรูปแบบที่ก่อให้เกิดบาปและที่เป็นข้อห้ามทางศาสนา”

อัลกุรอานเกี่ยวกับมุลลัฟ คำว่ามุลลัฟ ปรากฏในอัลกุรอาน อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า :

﴿إِنَّمَا الصَّدَقَتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ وَالْعَمِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ فُلُوقِهِمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغُرَمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأَبْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ (سورة التوبة، 9 : 60)

ความว่า “แท้จริงทานทั้งหลายนั้น สำหรับบรรดาผู้ที่ยากจนและบรรดาผู้ที่ขัดสนและบรรดาเจ้าหน้าที่ในการรวบรวมมัน และบรรดาผู้ที่หัวใจของพวกเขาสนิทสนมและในการไถ่ทาส และบรรดาผู้ที่หนี้สินล้นตัว และในทางของอัลลอฮฺ ﷻ และผู้ที่อยู่ในระหว่างเดินทางทั้งนี้เป็นบัญญัติอันจำเป็นซึ่งมาจากอัลลอฮฺ ﷻ และ อัลลอฮฺ ﷻ นั้นเป็นผู้ทรงรอบรู้ ผู้ทรงปรีชาญาณ” (สุเราะห์ อัตเตาบะฮ, 9: 60)

อัลกุรอานโองการนี้ ได้ระบุว่า มุลลัฟ เป็นหนึ่งในแปดจำพวกที่มีสิทธิได้รับทานชะกาต ประโยชน์ของการเป็นมุลลัฟ สำหรับผู้ที่รับอิสลาม เพราะอิสลามเป็นศาสนาของอัลลอฮฺ ﷻ ผู้ทรง

อำนาจ เพราะบุคคลเหล่านั้น ได้กล่าวกะลิมะฮฺ ชะฮาดะห์ (คำปฏิญาณตน) หลักจากนั้นเขาก็เป็นมุสลิมและการกระทำทั้งหมดของเขาจะเริ่มนับและจะได้รับผลบุญจากอัลลอฮฺ ﷻ ผู้ทรงอำนาจ (Hasanah Abd Khafidz, 2006)

การเป็นมูอัลลัฟ อัลลอฮฺ ﷻ จะยกโทษบาปในอดีตของเขา อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

﴿ قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَنْتَهُوا يُغْفَرْ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ وَإِنْ يَعُودُوا فَقَدْ

مَضَتْ سُنتُ الْأَوَّلِينَ ﴾ (سورة الأنفال، 8: 38)

ความว่า : จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) แก่บรรดาผู้ที่ปฏิเสธศรัทธาว่า หากพวกเขาหยุดยั้งสิ่งที่แล้วมาก็จะถูกอภัยให้แก่พวกเขาและหากพวกเขากลับ (ต่อต้าน) อีก แท้จริงนั้นแนวทางของคนก่อน ๆ นั้นได้ผ่านมาแล้ว” (สุเราะห์ อัลอัมฟาละ, 8:38)

การศรัทธาของมูอัลลัฟทำให้ได้รับความพึงพอใจ ความช่วยเหลือและเกียรตินในโลกนี้และโลกหน้า ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهُدُ

ความว่า : “แท้จริงเราจะช่วยเหลือบรรดาเราะสูลของเราและบรรดาผู้ศรัทธาอย่างแน่นอน ทั้งในชีวิตของโลกนี้และวันที่ปวงพยานจะยืนขึ้นเป็นพยาน” (สุเราะห์ ซอฟร: 51)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสอีกว่า

﴿ يَوْمَذِي لَا تَنْفَعُ الشَّفَعَةُ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَنُ وَرَضِيَ لَهُ قَوْلًا ﴾

ความว่า : “วันนี้การชะฟาอะฮฺ จะไม่เกิดประโยชน์อันใด นอกจากผู้ที่พระเจ้าผู้ทรงกรุณาปรานีทรงอนุญาตแก่เขา และพระองค์ทรงพอพระทัยในคำพูดของเขาเท่านั้น” (สุเราะห์ ฎอฮา, 20: 109)

จากอายะฮ์ดังกล่าว แสดงการได้รับความช่วยเหลือคือ การมีชัยชนะในโลกนี้และโลกหน้า และอายะฮ์ที่ 2 แสดงถึงการได้รับชะฟาอะฮฺ อิมามอัลบะฆะวียฺ (al-Baghawiy, 1986 : 3/232) ได้อธิบายอายะฮ์ข้างต้นว่า การชะฟาอะฮฺในวันอาคิเราะฮ์นั้น จะไม่เกิดประโยชน์แก่คนหนึ่งคนใดในบรรดามุฮัมมียฺ นอกจากผู้ที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงให้สิทธิ์แก่เขาและพระองค์ทรงพอพระทัยในคำพูดของเขาเท่านั้น คือคำกล่าว ลาอิลาฮะอิลลัลลอฮฺ และเป็นการชี้ว่าการชะฟาอะฮ์นั้นจะไม่เกิดขึ้นกับผู้ที่ไม่นอกเหนือจากมุอ์มิน หมายถึงบรรดาผู้ปฏิเสธศรัทธา

ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวอีกว่า

((كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ، فَالْأَمِيرُ رَاعٍ عَلَى رَعِيَّتِهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُمْ، وَالرَّجُلُ رَاعٍ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُمْ، وَالْعَبْدُ رَاعٍ عَلَى مَالِ سَيِّدِهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُ، وَالْمَرْأَةُ رَاعِيَّةٌ عَلَى بَيْتِ زَوْجِهَا وَمَسْئُولَةٌ عَنْهُ)) (أَخْرَجَهُ الْبُخَارِيُّ، رَقْم 2554. وَمُسْلِمٌ، رَقْم 1829)

ความว่า พวกท่านทุกคนล้วนมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบ และพวกท่านทุกคนต้องถูกสอบสวนจากหน้าที่ความรับผิดชอบนั้น ผู้นำมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบต่อประชาชนในปกครองของเขา และเขาต้องถูกสอบสวนถึง รับผิดชอบต่อประชาชนด้วย และบุรุษ (สามี, พ่อบ้าน) มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัว และเขาต้องถูกสอบสวนถึงความรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัวด้วย และทาสรับใช้มีหน้าที่ ต้องรับผิดชอบต่อแลทรัพย์สินของผู้เป็นนาย และเขาจะถูกสอบสวนถึงความรับผิดชอบต่อทรัพย์สินนั้น ด้วย และสตรี (ภรรยา, แม่บ้าน) มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบต่อแลบ้านให้สามี และนางต้องถูกสอบสวนถึงความ รับผิดชอบนั้นๆ ด้วย (บันทึกโดยอัลบุคอรี หมายเลขหะดีษ 2554 และมุสลิม หมายเลขหะดีษ 1829)

ดังนั้นการให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟ เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบ (อะมานะฮฺ) ของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือมุอัลลัฟ และในอิสลามได้กล่าวถึงความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ได้รับมอบหมายและไว้วางใจ ไม่ว่าจะเป็นความรับผิดชอบต่อหน้าที่อัลลอฮ์ ﷻ ทรงกำหนดให้ "อะมานะฮฺ" ความรับผิดชอบต่อหน้าที่เป็นคุณลักษณะที่ดีและเป็นส่วนหนึ่งของอิมานศรัทธาที่สมบูรณ์ และเป็นคุณสมบัติหรือจรรยาบรรณประการหนึ่งของผู้ศรัทธาที่จะได้รับชัยชนะและความสำเร็จในวันกิยามะฮ์

ส่วนที่ 3

ผลการวิเคราะห์รูปแบบการให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟที่เหมาะสมในบริบทประเทศไทยขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟที่เหมาะสมในบริบทประเทศไทยขององค์กรมุสลิมในภูมิภาคต่าง ๆ และในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งได้มาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกตัวแทนองค์กรมุสลิมในภูมิภาคต่าง ๆ รวมทั้งจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการสนทนากลุ่มจากผู้ทรงคุณวุฒิ การสร้างรูปแบบจากมุมมองของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟ ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ และมาสร้างเป็นองค์ประกอบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟที่เหมาะสมในบริบทประเทศไทยขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และได้กำหนดชื่อไว้ว่า “อัลอิรฺชาด โมเดล (Al-'Irshad Model)” หมายถึง “การชี้แนะหนทางที่ถูกต้องอย่างชาญฉลาด” ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบด้วยกัน ดังนี้

1. Al = Al-Quran คือ การจัดการฝึกอ่านอัลกุรอาน
2. I = Ilmu คือ การจัดการเรียนรู้อิสลาม
3. R = Rizki คือ การส่งเสริมอาชีพและปัจจัยยังชีพขั้นพื้นฐาน
4. Sh = Shahadah คือ การออกหนังสือรับรองการนับถือศาสนาอิสลาม
5. A = Alms คือ การจัดมอบชะกาตและเงินบริจาค
6. D = Sunduk คือ การจัดตั้งกองทุนมุอัลลัฟ

ในแต่ละองค์ประกอบนั้น ประกอบด้วยประเด็นรอง และประเด็นย่อย ซึ่งบ่งบอกถึงแนวทางและวิธีการในการดำเนินการขององค์กรมุสลิมในการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟ นำมาปรับปรุงยกร่างเป็นรูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟที่เหมาะสมในบริบทประเทศไทยขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผ่านการเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งอาจารย์ที่ปรึกษา การพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้บริหารองค์กรมุสลิมและคณาจารย์ในมหาวิทยาลัย และผ่านการพิจารณาความเหมาะสมในการนำไปใช้ได้จริงจากผู้ที่มีส่วนในการนำสู่การปฏิบัติ จนได้ปรับปรุงรูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟที่เหมาะสมในบริบทประเทศไทยขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังแผนภูมิภาพดังนี้

หลักการของการพัฒนารูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

หลักการของการพัฒนารูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟ คือ การช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมอย่างใกล้ชิด ต่อเนื่องและจริงจัง โดยสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ทั้งนี้ผู้บริหารและฝ่ายที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ความตระหนักและความสำคัญกับแนวทางการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟ

เงื่อนไขที่สำคัญ

- 1.องค์กรมุสลิมต้องวิเคราะห์ความต้องการที่จำเป็นในการเรียนรู้ของมุอัลลัฟในบริบทองค์กรของตน
- 2.องค์กรมุสลิมต้องมีความเต็มใจเพื่อช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟอย่างต่อเนื่อง

รูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟที่เหมาะสมในบริบท
ประเทศไทยขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้
(Al-'Irshad Model)

องค์ประกอบในการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุอัลลัฟในจังหวัดชายแดนภาคใต้

รูปแบบ	แนวทาง	วิธีการ
1. Al = Al-Quran การจัดการฝึกอ่านอัลกุรอาน	1.1 การฝึกอ่านอัลกุรอานโดยใช้ แบบฝึกหัดอ่าน อัลกุรอานระบบ กีรออาติยฺ หรือระบบอิกเราะฮฺ หรือระบบกุรอานีย์	1.1.1 มีความบริสุทธิ์ใจ ตั้งใจ อย่างแน่วแน่ มีความปรารถนาใน การฝึกอ่านอัลกุรอานอย่าง มุ่งมั่น 1.1.2 เรียนรู้ความประเสริฐและ ความสำคัญของอัลกุรอาน 1.1.3 เรียนอัลกุรอานกับผู้รู้ที่มี ความเข้าใจในเรื่องการอ่านและ การออกเสียงที่ถูกต้อง 1.1.4 จัดเนื้อหาแบบฝึกอ่าน เรียบเรียงจากง่ายไปหายากและ ประเมินความสามารถในการ อ่านเป็นประจำสม่ำเสมอ
2. I = Ilmu การจัดการเรียนรู้อิสลาม	2.1 การจัดการเรียนรู้อิสลามให้ สอดคล้องตามโครงสร้างของ ศาสนาอิสลาม ประกอบด้วย หลักการศรัทธา หลักการปฏิบัติ และหลักอิหซาน	2.1.1 ให้ความรู้เกี่ยวกับ หลักการศรัทธา หลักการปฏิบัติ และหลักอิหซาน โดยการใช้การ อธิบายที่เข้าใจง่าย และการ ปฏิสัมพันธ์ที่ดี 2.1.2 ส่งเสริมการปฏิบัติ ศาสนกิจ (อิบาดะฮฺ) การมี จรรยาบรรณ เป็นแบบอย่างที่ดี และจัดสถานที่ที่เหมาะสมใน เรียนรู้การปฏิบัติศาสนกิจ
	2.2 การจัดการเรียนรู้อิสลามให้ สอดคล้องกับความต้องการของ มุอัลลัฟ และการเปลี่ยนแปลง ทางสังคม	2.2.1 การเรียนรู้การอยู่ร่วมกัน ในความหลากหลายทาง วัฒนธรรม เน้นการปลูกฝังจิต อาสา สร้างวินัยต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม และการ เรียนรู้สันติศึกษา 2.2.2 ส่งเสริมกิจกรรมการ เรียนรู้นอกสถานที่เน้นที่การ

		ส่งเสริมทักษะการใช้ชีวิต และ ทักษะที่ใช้ในการปฏิสัมพันธ์กับ คน
3. R= Rizki การส่งเสริมอาชีพและปัจจัย ยังชีพขั้นพื้นฐาน	3.1 การส่งเสริมทักษะอาชีพ ตามความถนัดและความ ต้องการของมุสลิม และปัจจัย ยังชีพขั้นพื้นฐาน	3.1.1 เพิ่มทักษะทางวิชาชีพ และเสริมสร้างประสบการณ์การ ทำงานตามความถนัดและความ ต้องการของมุสลิม 3.1.2 ช่วยเหลือด้านปัจจัยยัง ชีพขั้นพื้นฐาน ได้แก่ สถานที่พัก อาหาร เครื่องนุ่งห่มและอื่น ๆ
4. Sh=Shahadah การออกหนังสือรับรอง	4.1 ออกหนังสือรับรองการนับ ถือศาสนาอิสลาม โดยสำนักงาน คณะกรรมการอิสลามประจำ จังหวัด	4.1.1 คณะกรรมการอิสลาม ประจำจังหวัด ออกหนังสือ รับรองการนับถือศาสนาอิสลาม เพื่อใช้ระบุศาสนาใน การทำ บัตรประชาชน 4.1.2 คณะกรรมการอิสลาม ประจำจังหวัด ออกหนังสือ คำสั่งแต่งตั้งผู้จัดการศพของ มุสลิม เพื่อป้องกันปัญหาใน กรณีผู้ที่เข้ารับอิสลามกลับบ้าน เกิดและได้เสียชีวิต และทาง ครอบครัวของมุสลิมจะทำพิธี การจัดการศพตามศาสนาอื่น
5. A= Alms การจัดมอบชะกาทและเงิน บริจาค	5.1 การจัดการมอบชะกาทและ เงินบริจาคแก่มุสลิม เพื่อการ ยึดเหนี่ยวให้ยืนหยัดในอิสลามได้ อย่างมั่นคง	5.1.1 กำหนดให้มีสยิดที่จัด ทะเบียนเก็บชะกาท และในส่วน ของมุสลิม จะต้องมอบให้กับ ชมรมอิมามเป็นผู้รวบรวมและ แจกจ่ายแก่มุสลิม
6. D= Sunduk การจัดตั้งกองทุนมุสลิม	6.1 กองทุนมุสลิม เพื่อการ ช่วยเหลือและดำเนินกิจกรรม สำหรับมุสลิม เช่น การเยี่ยม เยียนผู้ป่วย ผู้เสียชีวิต เป็นต้น	6.1.1 แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อ กำหนดเกณฑ์พิจารณาและ คุณสมบัติผู้มีสิทธิได้รับการ ช่วยเหลืออย่างเหมาะสม

6.1.2 ช่วยเหลือมูลนิธิบรรเทา
ความเดือดร้อนเบื้องต้น และมี
คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

5.1.3 สร้างการมีส่วนร่วมของ
สังคมในการช่วยเหลือมูลนิธิ

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ส่วนที่ 4

แนวทางการนำรูปแบบไปใช้

แนวทางการนำรูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมที่เหมาะสมในบริบทประเทศไทยขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไปใช้ให้เกิดผลสำเร็จ ประกอบด้วย

1. สร้างวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ที่ชัดเจน กำหนดเป็นนโยบายขององค์กรมุสลิมเกี่ยวกับช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิม

2. การกำหนดโครงสร้างการบริหารองค์กรมุสลิมโดยมีฝ่ายที่รับผิดชอบด้านการช่วยเหลือมุสลิมภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย โดยมีระบบการสื่อสารแบบเปิดเพื่อสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมและสร้างเครือข่ายในการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิม

3. ผู้บริหารองค์กรมุสลิมและทำความเข้าใจกับรูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมที่เหมาะสมในบริบทประเทศไทยขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และพิจารณาเปรียบเทียบกับการทำงานในปัจจุบัน

4. จัดให้มีโครงการหรือกิจกรรมการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมในองค์กรมุสลิมไว้ในแผนปฏิบัติการขององค์กรมุสลิม

5. ผู้บริหารองค์กรมุสลิมเสนอผลการศึกษารูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมที่เหมาะสมในบริบทประเทศไทยขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้เข้าสู่ที่ประชุมคณะกรรมการองค์กรเพื่อนำรูปแบบดังกล่าวไปใช้

6. ผู้บริหารองค์กรมุสลิมส่งเสริมศักยภาพของบุคลากรให้มีประสิทธิภาพด้านการให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมด้วยวิธีการที่หลากหลายโดยเน้นการเรียนรู้ด้วยกันเป็นทีม รวมทั้งสนับสนุนความรู้ ความเข้าใจ วัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยีเพื่อให้การช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

7. กำหนดข้อตกลง บทบาท อำนาจหน้าที่ในการทำงานร่วมกันเพื่อแสวงหาข้อมูลที่เป็นศึกษาดูงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวทางการบริหารขององค์กรมุสลิมในการให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิม เพื่อสร้างเครือข่ายในการพัฒนาร่วมกัน

เอกสารอ้างอิง

- วิสุทธิ บิลล่าเต๊ะ และฉันทัส ทองช่วย. (2553). **กระบวนการดำรงอัตลักษณ์มุสลิมกับการสร้างชุมชนเข้มแข็งกรณีศึกษาชุมชนมัสยิดบ้านเหนือ**. วารสารอัล-นूर (AL-NUR) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยฟาฏอนี ปีที่ 5 ฉบับที่ 9 กรกฎาคม-ธันวาคม 2553.
- สมาคม นักเรียนเก่าอาหรับ. (1419) .**พระมหาคัมภีร์ อัลกุรอาน พร้อมคำแปลเป็นภาษาไทย**. ซาอูดี อารเบีย : ศูนย์กษัตริย์ฟะฮัด เพื่อการพิมพ์อัล-กุรอาน แห่งนครมะดีนะฮ์.
- สำราญ ผลดี. (2560). **มุสลิมบางกอกน้อย: พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ อัตลักษณ์ ภูมิปัญญาและวิถีวัฒนธรรมอิสลามในเมืองหลวง**. งานวิจัยจากกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ประจำปีงบประมาณ 2560.
- อลิสา หะสาเมาะ.(2552). **อัตลักษณ์ของชุมชนมุสลิมในตำบลเรือเสาะออก: ภาคใต้ของประเทศไทย**. วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2552.
- อับดุลสุโก ดินอะ. (2558). **วิถีมุสลิม: อิสลามกับวัฒนธรรมมลายู**. สืบค้นวันที่ 6 เดือนธันวาคม ปี 2564, จาก <https://prachatai.com/journal/2015/03/58625>.
- al-Bukhārīy, Muhammad bin Ismā'īl. (1997). **Sahīh al-Bukhārīy**. Bairūt: Dār Ibn Kathīr.
- al-Tabariy. (1997). **Tafsir al-Tabariy**. al-Qahirat: Markaz al-Bahur wa al-Dirasat al-'Arabiyyah wa al-'Islamiyyah.
- 'Ibn Kathir. (1999). **Tafsir 'Ibn Kathir**. Riyad: Dar Tayyibah.
- Muslim bin al-Hajjaj. (1996). **Sahīh Muslim**. Tahqīq Muhammad Fua'īd Abd al-Bā'iqiy. al-Riyāḍ : Dār 'Alam al-Kutub.

ภาคผนวก ณ
หนังสือตอบรับการเผยแพร่บทความวิจัย

جامعة فطاني
มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
FATONI UNIVERSITY

ที่ ม.พ.น. 09.02/ ว.177

16 ธันวาคม 2565

เรื่อง ตอบรับการนำเสนอบทความในการประชุมวิชาการบัณฑิตศึกษาระดับชาติ

เรียน คุณอับดุลลาเต๊ะ สาและ

ตามที่ท่านได้ส่งบทความวิจัย เรื่อง " การให้ความช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิม แก่ผู้พลัดถิ่นขององค์กรมุสลิม ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ " เพื่อพิจารณาให้นำเสนอในการประชุมวิชาการบัณฑิตศึกษาระดับชาติ ประจำปี 2565 “สหวิทยาการวิจัยเพื่อการขับเคลื่อนสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน หลังยุคโควิด-19” วันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2565 ผ่านระบบ Zoom Video Conferencing นั้น

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยฟาฏอนี ได้ดำเนินการกลั่นกรองคุณภาพตาม กระบวนการเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงขอตอบรับการนำเสนอบทความในการประชุมวิชาการบัณฑิตศึกษาระดับชาติ ปี 2565 แบบบรรยาย ในวันอาทิตย์ ที่ 18 ธันวาคม 2565 ผ่านระบบ Zoom Video Conferencing ทั้งนี้ได้แนบกำหนดการเพื่อเป็นข้อมูลมาด้วยแล้ว ขอขอบคุณ ณ โอกาสนี้เป็นอย่างสูง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.มุฮัมมัดชากี เจ๊ะหะ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

แผนกงานวิชาการและวารสาร

โทร. 0805392265 อีเมล: grad@ftu.ac.th

ที่ อว ๐๖๐๘.๐๑.๕.๑/ ๑๐

กองบรรณาธิการวารสาร
มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
ต.โคกเคียน อ.เมือง จ.นราธิวาส ๙๖๐๐๐

๑๓/ มกราคม ๒๕๖๖

เรื่อง ตอบรับลงตีพิมพ์บทความวิจัย

เรียน คุณอัครดลย์ลาเต๊ะ สาและ

ตามที่ ท่านได้ส่งบทความวิจัยเรื่อง “รูปแบบการให้ความช่วยเหลือและสร้าง
อัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้” มาเพื่อลงตีพิมพ์เผยแพร่
บทความในวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ นั้น

กองบรรณาธิการวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ ขอแจ้งผลการพิจารณาว่าบทความวิจัยดังกล่าวได้ผ่านการประเมินคุณภาพบทความ โดย
ผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer review) ซึ่งเป็นบุคคลภายนอก จำนวน ๒ ท่าน เป็นที่เรียบร้อยแล้ว และกองบรรณาธิการ
วารสารฯ ยินดีรับบทความวิจัยดังกล่าวตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๒ ประจำเดือนกรกฎาคม – ธันวาคม ๒๕๖๖

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.สร้อยณี อุเสินยาง)

บรรณาธิการวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

กองบรรณาธิการวารสาร

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์

โทร ๐-๗๓๗๐-๕๐๓๐-๕๕ ต่อ ๑๑๖๑

โทรสาร ๐-๗๓๗๐-๕๐๓๐-๕๕ ต่อ ๑๑๗๓

มือถือ ๐๙-๓๖๐๔-๓๒๔๗

E-mail: pnu_huso@hotmail.com

Website : <http://journalhuso.pnu.ac.th>

หมายเหตุ : หนังสือรับรองฉบับนี้จะสมบูรณ์เมื่อบทความดังกล่าวได้ลงตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์เท่านั้น

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะวิทยาการอิสลาม สำนักงานบริหารคณะ งานวารสาร โทร. 2220

ที่ มอ 205/66-913

วันที่ 31 พฤษภาคม 2566

เรื่อง ตอบรับบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ลงในวารสารอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

เรียน นายอับดุลลาคีเต๊ะ สาและ คณะวิทยาการอิสลาม

ตามที่กองบรรณาธิการวารสารอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้ประชาสัมพันธ์เปิดรับบทความวิชาการ และบทความวิจัย แก่คณาจารย์ และผู้ที่สนใจส่งบทความเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งเป็นวารสารที่จัดอยู่ในฐานข้อมูลของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 2 นั้น

ขณะนี้ทางกองบรรณาธิการวารสารฯ มีความยินดีเพื่อแจ้งให้ทราบว่าบทความวิจัยของท่านเรื่อง “ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการช่วยเหลือและสร้างอัตลักษณ์มุสลิมแก่มุสลิมที่เหมาะสมในบริบทประเทศไทยขององค์กรมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้” ผู้เขียน 1. นายอับดุลลาคีเต๊ะ สาและ 2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อับดุลรอญี สือเต ได้ผ่านการพิจารณาโดยคณะผู้ทรงคุณวุฒิและให้ความเห็นชอบตอบรับการตีพิมพ์บทความดังกล่าวลงในวารสารอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม – มิถุนายน 2566 ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มูหัมมัดรอฟลี แวหะมะ)

คณบดีคณะวิทยาการอิสลาม